

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK 30. JULIJ 1982

ŠTEV. 30 (2081)

ORF prezira potrebe Slovencev

Od ponedeljka minulega tedna RTV Koper/Capodistria vsak dan ob 21.15 uri lokalnega časa oddaja informativno oddajo avstrijske televizije „Zeit im Bild“. O tem so se dogovorili dva tedna prej, ko je generalni intendant ORF Gerd Bacher bil na dvodnevem obisku v Sloveniji. S tem dogovorom med ORF in RTV Ljubljana se nadaljuje sodelovanje med obema televizijskima hišama, ki obsega tudi še nekatere druge skupne projekte in oddaje.

Prevzem informativnih oddaj avstrijske televizije je namenjeno predvsem avstrijskim in nemškim turistom, ki se v poletnih mesecih mudijo na obeh straneh Jadrana. RTV Koper namreč sega daleč v italijanski prostor, hkrati pa pokriva tudi jugoslovansko jadransko obalo. V Italiji bodo poročila prevzemali privatni italijanski pretvorniki in jih oddajali naprej, tako da jih bo možno sprejeti tja do Turina in Sicilije. RTV Zagreb pa ima svoj dogovor z zahodnonemškim ZDF in vsako soboto oddaja poročila v nemščini.

Ta novica ne bi bila nič posebnega, če ne bi imela posebnega ozadja. To ozadje je za koroške Slovence še kako pomembno. Znano je namreč, da si slovenska narodna skupnost na Koroškem že nekaj let prizadeva, da bi dosegla ureditev nemotenega sprejema programov RTV Ljubljana na vsem Južnem Koroškem. To bi se dalo doseči s postavitvijo nekaj pretvornikov za majhen denar. Avstrijska mesta, posebej še ORF, so to upravičeno željo od vsega začetka zavračali. Nazadnje je to storil sam generalni intendant Bacher v svojem govoru ob otvoritvi novega deželnega studia ORF v Celovcu. Tam je dejal: „Nočemo in ne mo-

remo, kar od časa do časa zahtevajo od nas: namreč da bi razširjali jugoslovanske programe v okviru našega oddajnega območja. To je v Evropski radijski uniji pravzaprav neobičajno, v tem primeru pa se temu še pridružuje, da gre za sosedo z drugo družbeno ureditvijo, ki pa z njim v ostalem pogosto dobro sodelujemo.“ Torej nedvoumna zavrnitev vsake koncesije. In znano je tudi, da za Bacherja na Karavankah poteka še posebna meja, ne samo državna: ideološka. To je zanj dodaten argument, da naj Slovenci na Koroškem ne bi spremljali TV program matičnega naroda.

Čeprav na prvi pogled protislovno, pa je kljub temu povsem logično, da se je generalni intendant že dan navrh v Ljubljani po- in dogovarjal o razširjanju avstrijskih informativnih programov v okviru jugoslovanskega oddajnega območja. Tu je – bojda iz političnih nagibov – čisto razumljivo, kar v Evropski radijski uniji pravzaprav ni običajno. Kako naj človek to imenuje? Licemerstvo? Svetohlinstvo? Prezir do narodne manjšine? Na vsak način je v diametralnem nasprotju z izjavo samega Bacherja prav tako na otvoritvi celovškega radijskega studia. Tam je dejal, da ni nobenega vprašanja, da je za vsako radijsko ustanovo s kulturno tradicijo mnogonacionalne države samoumevno, da razume manjšine kot obogatitev. Kako je eno in drugo in tretje mogoče uskladiti z avstrijskim radijskim zakonom?

Ob tem pa je že treba izraziti tudi začudenje in razočaranje, da so odgovorni organi RTV Ljubljana pristali na tak dogovor brez vsakršne recipročnosti. Dejstvo, da so potrebe in konkretne zahteve koroških Slovencev na področju radia in televizije znane in da so bile

znane tudi izjave generalnega intendant Bacherja, nikakor ne more omiliti tega razočaranja. Vsekakor v pretežnih delih Južne Koroške še naprej ne bo mogoče sprejemati ljubljanske televizije, medtem ko je ORF znal svoje interese odlično uveljaviti.

Koprška televizija torej oddaja avstrijska poročila in jih razširja v jugoslovanskem prostoru. Nikakor ne bi bilo pravilno, da bi se temu protivil, kajti tok informacij čez meje je del mednarodnega sodelovanja. Toda ta tok naj bi bil odprt na obe strani. Stvar avstrijske televizije in zvezne vlade pa bo zdaj, da se s konkretnimi ukrepi ubrani obtožbe, da enostransko zavira mednarodno sodelovanje na tem področju.

Veiter: Državna pogodba ni izpolnjena

Državna pogodba glede slovenske manjšine na Koroškem z izjemo zelo majhnih določil ni izpolnjena. To je ponovno pribil mednarodno priznani strokovnjak za manjšinsko pravo dr. Theodor Veiter v pismu Mednarodni ligi za človekove pravice v New Yorku. Še ostrejša pa je sodba glede položaja gradiščanskih Hrvatov: niti eno določilo člena 7 ni izpolnjeno.

Prof. Veiter je svoje pismo Mednarodni ligi za človekove pravice poslal kot stališče za sejo komiteja OZN za človekove pravice, ki je trenutno v New Yorku. V zvezi s poročilom, ki ga je Avstrija posredovala komiteju za človekove pravice leta 1979 in ki naj bi ga obravnavali na sedanji seji tega komiteja, je v Veiterjevem pismu rečeno:

„Če je tam rečeno, da avstrijska vlada trdi, da so bili njeni napori v zvezi z etničnimi manjšinami

FOLKLORNO SREČANJE V ŽELEZNI KAPLI: Železnokapelški prosvetaši so minulo nedeljo priredili svoje že tradicionalno folklorno srečanje z mednarodno udeležbo. Več poročamo na 8. strani.

primerni in da so bili storjeni nadaljnji koraki na nekaterih področjih, kot je dvojezičnost v sodnih in administrativnih telesih ter v javni upravi v območju, kjer živi zadostno število pripadnikov manjšin, ter da so jeziki manjšin sprejeti kot uradni jezik poleg nemščine, potem to ne drži povsem. V poročilu, pa naj ga je podala avstrijska vlada ali pa skupina strokovnjakov zunanjega ministrstva ZDA (kot trdi avstrijska vlada), ni omenjeno, da člen 7 avstrijske državne pogodbe (zaščita etničnih manjšin) na Gradiščanskem ni uresničen in do sedaj na Gradiščanskem niti eno določilo tega člena ni bilo izpolnjeno. Če pa človek to izreče, ga določene asimilantske skupine na Gradiščanskem uradno žalijo (kot pred nedavnim v „Oberwarter Zeitung“). Pa tudi kar zadeva slovensko manjšino na Koroškem, avstrijska državna pogodba z izjemo

zelo majhnih določil še ni izpolnjena. Tako imenovano prednostno obravnavanje etničnih manjšin v Avstriji obstaja skoraj izključno v splošnem določilu v paragrafu 1 odst. 1 Zveznega zakona o narodnih skupinah iz leta 1976, nikakor pa ne v dejanskosti.“

Temu stališču s strani slovenske manjšine na Koroškem ni kaj dodajati. Koroški Slovenci že od sprejema sedmojuljske zakonodaje sem odklanjajo ta zakon, ker ne le samo ne izpolnjuje določil državne pogodbe, temveč jih nasprotno še revidira v škodo manjšine. Da podobno stališče v odprtem nasprotju npr. s koroško deželno vlado vztrajno in tudi pred mednarodnimi forumi zastopa strokovnjak, ki ga je avstrijska vlada že nekajkrat povabila v strokovne komisije, pravilnost našega gledanja samo potrjuje.

Dan vstaje slovenskega naroda

Nekdanji borci prve slovenske proletarske udarne brigade Toneta Tomšiča so 22. julija skupno s tisočimi prebivalci in gosti Titovega Velenja proslavljali na osrednji prireditvi 41. obletnico vstaje slovenskega naroda. Osrednje slovesnosti na Titovem trgu so se udeležili tudi številni narodni heroji ter predstavniki javnega in političnega življenja. Svečanost je stala tudi v znamenju 40-letnice ustanovitve Tomšičeve brigade, ponosa slovenskega partizanstva, ki je bila ustanovljena 16. julija 1942 in iz katere je zraslo mnogo kadrov slovenskega naroda.

O pomenu vstaje, razvoju partizanskega gibanja na Slovenskem, o današnjem mednarodnem razvoju in aktualnih vprašanjih družbenega in gospodarskega razvoja Jugoslavije je govoril član predsedstva SFRJ Sergej Kraigher. Med drugim je dejal: „V letu dni je vstaja na Slovenskem dosegla tak razmah, da je segla v vse predele Slovenije, tudi prek meja stare Jugoslavije, v Slovensko Primorje in Istro in na Koroško.“ Palestinske- mu narodu, ki ga skušajo v tre-

nutku iztrebiti in torej doživlja usodo, kot jo je doživljal slovenski narod pod hitlerjanskimi in fašističnimi oblastmi, je izrekel v svojem govoru čvrsto podporo Jugoslavije.

Poleg drugih proslav dneva vstaje – koroški Slovenci smó ga obhajali s pohodom na Komelj – je priredil v Ljubljani slovesno sejo tudi republiški odbor Zveze združenj borcev Slovenije, ki je ob tej priliki izrazil zvestobo borcev revolucij. Na slavnostni seji so podelili tradicionalne nagrade vstaje za kulturne, umetniške in znanstvene stvaritve, s katerimi avtorji prenašajo dediščino NOB v sedanji čas. Letošnji nagrajenci so akademski kipar Božo Pengov, znanstveni svetnik dr. Dušan Biber, avtor Albert Klun, revolucionar Ivan Maček-Matija, avtor Vlado Kozak, revija Borec ter drugi zvezek zbornika Notranjski listi.

Plakete zveze borcev Slovenije pa so podelili 85 posameznikom in organizacijam, med drugim sta jo prejela tudi partizana Tine Pečnik iz Bele pri Železni Kapli in Janko Male iz Sel ter Vestnik koroških partizanov.

Na Bližnjem vzhodu se zapleta

Na Bližnjem vzhodu še ni na vidiku nobenega razpleta. Položaj se zaostruje še naprej; svoj bistven delež k temu prispeva izraelska vojska, ki v zadnjih dneh spet in spet bombardira zahodni del Bejruta. V tem delu mesta se zadržuje okoli 6000 borcev palestinske osvobodilne organizacije PLO skupaj z voditeljem Jasirom Arafatom. Izraelci skušajo z bombardiranjem pritiskati na poskuse Američanov in drugih, ki spor rešujejo z diplomatskimi sredstvi, predvsem seveda tako, da iščejo državo ali države, ki bi sprejela palestinske odporne borce. Palestinci pa na noben način nočejo kapitulirati in upravičeno računajo s tem, da bi vojaški poraz spremenili v politično zmago nad Izraelom. Izrael svoje izolacije v svetovni javnosti, do katere je prišlo zaradi invazije v Libanonu, ne more negirati, tudi če se v Libanonu vede kot prava okupacijska sila. Na cestah postavljajo izraelske kažipote, kot denar velja samo izraelska valuta in tudi upravo skušajo „poizraeliti“. Odpor proti vojni pa raste tudi v Izraelu. Po velikih protivojnih demonstracijah v Tel Avivu je zdaj iz pro-

testa proti vojni odstopil tudi najmlajši izraelski general, ki je štel med zelo „talentirane“ vojaške vodje. Izraelski novinar Uri Avneri, ki je pred časom obiskal Arafata v Bejrutu in je zaradi tega doma požel hude kritike, je že napovedal, da se Libanon lahko spremeni v izraelski Vietnam.

Medtem se nadaljuje tudi krvavi spopad med Iranom in Irakom. Iran je pred nedavnim začel invazijo v Irak z namenom, da bi strmoglavil vlado Sadama Husseina, potem ko je pred dvema leti Irak s svoje strani napadel Iran. Poročila z bojišča v Arabskem zalivu so zelo protislovna, vsaka stran namreč objavlja velike zmage svojih čet. Vojska med Iranom in Irakom na vsak način povečuje nevarnost za globalni mir, ker odpira novo bojišče na Bližnjem vzhodu.

V zadnjih dneh pa se je bojišče- ma v Libanonu in v Arabskem zalivu pridružilo še tretje na Arabskem rogu. Tam sta ponovno prišli v konflikt Somalija in Etiopija, zaradi česar postaja položaj v tem delu sveta še bolj zapleten in še bolj nepregleden.

PREBERITE

Reklama za „Kulturland Kärnten“?

stran 2

Tako bi moralo biti vedno

Dvojezična občinska prireditve na Bistrici v Rožu
stran 3

Za nove poti kulturnega dela

Zapis o prosvetnem delu v Borovljah
stran 5

Folklorno srečanje v Železni Kapli

Že sedmič so Kapelčani povabili skupine iz Avstrije, Italije in Slovenije
stran 8

Vsi iščejo izhod iz krize

Sicer so se tudi za avstrijske notranje politike začele počitnice, posebno odkar je šel na dopust tudi kancler Kreisky, v notranji politiki pa se kljub temu ni začelo zatišje. Avstrijo ne preplavljajo samo valovi turistov, tudi plima gospodarske krize se je loteva.

Novice v zadnjem času so takorekoč znak za preplah. Industriji električnih izdelkov je zajelo mrtvilo; v težavah je lesna in žagarska industrija, predvsem zaradi hude tuje konkurence, kar je čutili tudi na Koroškem; v Steyru ne vedo kam s 700 delavci, ki so „odveč“ zaradi pomankanja naročil; paradna tovarna avstrijske podržavljene industrije VOEST v Linzu ima 2,5 milijarde izgub, zdaj pa bo prišla še pod udar Reagonovih zaščitnih carin; podržavljeno industrijo sploh spodkopava črv krize, če se samo spomnimo Semperita ali pa tudi celovške podržavljene Hutter & Schrantz, ki je ravno te dni napovedala odpust 97 delavcev; da o velikih stečajih v zadnjem letu sploh ne govorimo.

Avstrijska vlada se teh problemov loteva z vseh strani — s skromnimi uspehi. Sicer je izvozna ofenziva, ki jo je pobudila vlada, res povečala izvoz za 11 odstotkov, vprašanje pa je, kako dolgo bo tako naraščanje spričo vedno ostrejša mednarodna konkurenca še možno. Posebno priljubljeni so seveda raznorazni varčevalni ukrepi. Kjer je le mogoče, skušajo uveljaviti varčevanje, krajšanje sredstev. V prvi vrsti pri javnih, socialnih izdatkih. Sam kancler, ki se upa biti v zaupanju na svojo avtoriteto tudi nepopularen, je že napovedal krajšanje tako imenovanih prostovoljnih socialnih storitev. Njegov socialni minister Dallinger razmišlja o zamrznitvi penzij, o prepovedi nadur in o varčevanju na izobraževalnem področju. Že prej je pogorela njegova ideja, da bi se proti brezposelnosti borili s podaljšanjem dopusta oz. s skrajšanjem delovnega časa, zaradi hudega odpora tako imenovanega gospodarstva. Kancler Kreisky kot glavni krizni menedžer lovi tudi mednarodno ravnotežje, da bi podprl

svojo politiko zavarovanja delovnih mest, zavedajoč se, da je kriza le v manjši meri domača, da je predvsem mednarodna. In opozicionalna ljudska stranka ponuja svoje recepte. Vsi iščejo izhod, toda vsak išče izhod predvsem zase. Socialisti, kako bi ostali na vladi, in ljudska stranka, kako bi prišla na vlado.

Če držijo napovedi nekaterih komentatorjev, da bo trenutni krizni val trajal najmanj do leta 1995, torej še trinajst let, potem so te bitke predvsem bitke z mlino na veter. Oziroma preteve za bitko za stolčke: kdo bo imel v naslednjih letih glavno besedo, kdo bo lahko uveljavljal svoje interese, kdo bo lahko protežiral svoje ljubljence.

Tako je vsa ta protikrizna borba že v znaku volitev spomladi 1983. Tradicionalne stranke so toliko na slabšem, ker so jih vse tri načeli politični škandali zadnjih mesecev in let, ki se razrašajo v krizo političnega sistema kot takega. Kot odrešitelj se sicer še naprej ponuja sedanji kancler Kreisky. Toda če vse govori za njega, pa proti njemu govori vsaj en močan argument: biološke zakonitosti. Malo star je pač že. Vendar je po vsem videzu edini adut socialistične stranke, ki jo po drugi strani razžira zakulisna borba za nasledstvo Kreiskega. Čeprav se trudi, predsednik ljudske stranke Mock nima profila, da bi lahko resno ogrozil starega političnega fuksa Kreiskega.

Edini vprašaj v tej notranje-politični tekmi so brzkone zelena gibanja, gibanja proti samovolji velikih strank, gibanja proti uničevanju okolja in gibanja za mir. Res je, da so notranje sprta in da kar krepko pristavljajo svoj lonček tudi desničarske in desnoekstremistične skupine, vendar pa vsaj na lokalni in regionalni ravni lahko že pošteno zmešajo štrne etabliranim strankam. In ker nikakor ni upanja, da bi se imenovani problemi v doglednem času rešili, je pričakovati, da bodo „zeleni“ v prihodnjih letih doživeli razmah, ki ga tudi panični integracijski poskusi etablirane politične strukture ne bodo mogli prestopiti.

p.

Reklama za „Kulturland Kärnten“?

Naslednje citate, ki so seveda iztrgani iz konteksta, sem našel v lepi, z barvnimi slikami polni knjižici z imenom „Bildatlas Kärnten“ Izdala jo je založba HB-Verlags- und Vertriebsgesellschaft v Hamburgu v nakladi 250.000 izvodov. Zvezek, posvečen Koroški, je 33. v vrsti podobnih slikovnih atlasov. Avtor teksta v pričujočem zvezku je neki Alfred Leitner, ki prebiva v Reischachu v Ziljski dolini.

„In ‚Windisch-Kärnten. Hier im äußersten Süden ist manches anders als im Kärntner Binnenland. Die slowenischen Einflüsse sind unübersehbar. Sie äußern sich in Hausform und Tracht und der windischen Umgangssprache. Durch einige tausend Lehnwörter, die vom Deutschen in den slowenischen Sprachschatz übernommen wurden, entstand im Laufe der Jahrhunderte eine Mischsprache, eben das Windische. Es ist eine typische ‚Volks-Sprache, die man noch in Wirtschaftshäusern hören kann, die aber in der Schriftform nicht existiert. Der Zweisprachigkeit verdankt das Gasthaus ‚Deutscher Peter‘ seinen Namen: Als im Jahr 1728 die neue Loiblstraße eingeweiht werden sollte, konnte der Kaiser Karl VI. die windisch sprechende Bevölkerung nur mit Hilfe des ‚dolmetschenden‘ Wirtes Peter Tschuko verstehen.“

Malo prej je o koroškem „Unterlandu“ rečeno: Eine Besonderheit ist das Windische, eine Sprache, die beispielsweise noch am Loiblpaß gesprochen wird.“

In malo pozneje berem v zapisu o Selah: „Slowenische Inschriften in der

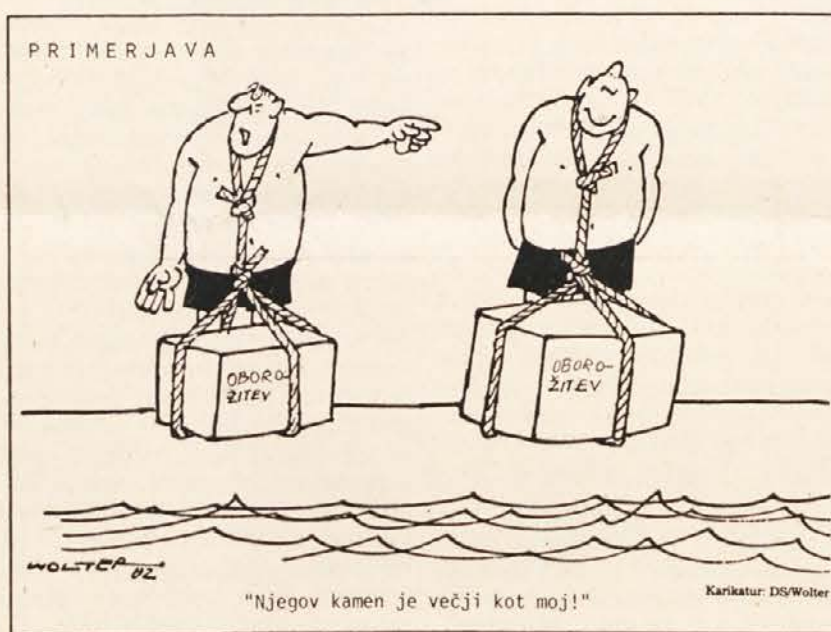
spätgotischen Pfarrkirche und auf Grabsteinen sowie zweisprachige Ortstafeln erinnern an eine der Minderheiten in Österreich.“

Tako se torej slovenska narodna skupnost na Koroškem pojavlja v turističnih vodičih za Koroško. Dvomim, da je v drugih priročnikih, posebej turističnih, kaj boljše. Če je avtor takih tekstov tujec, ki črpa svoje informacije iz avstrijskih in koroških vladnih publikacij, bi človek tako ignoranstvo vsaj še razumel, čeprav ne opravičil. Če pa avtor živi na Koroškem, pa se moraš vprašati: ali je slep za dejanske zgodovinske in aktualne razmere okoli sebe ali pa te stvari počenja zavestno?

Vsekakor uporabljajo podobne trditve o nekem sintetičnem jeziku Slovencev na Koroškem, imenovanem „windisch“, samo še najhujši služabniki domovine. In celo avstrijska vlada prisotnosti slovenske narodne skupnosti ne zmanjša na tak minimum.

Vidite, če bi imeli korektno deželno vlado in nepristranska sredstva javnega obveščanja, bi se stvari po vsej priliki same uredile. Toda kakor te institucije zaženejo vik in krik, ko kdo spusti kako kritično na račun ljubljene domovine, tako so tiho, ko gre za hudo zgodovinsko in politično potvarjanje dejstev, ko gre za absurdno dezinformacijo turistov, ki množično zahajajo v našo deželo. Zakaj ne bi deželni glavar kot kulturni referent svojim petim reklamnim plakatom pridružil še šestega z informacijo o slovenski manjšini? Ali to ne bi bila tudi reklama za „Kulturland Kärnten“? P. W.

IZPOSOJENA KARIKATURA

(Izposojeno iz Die Presse)

Slovo in prihod konzula

Štiri leta je jugoslovanski konzul Šandor Zarol (levo) deloval v Celovcu. Sedaj se je poslovil od predstavnikov mesta, prav tako pa tudi od predstavnikov koroških Slovencev. Prejšnji teden je bil na sedežu Zveze slovenskih organizacij, kjer je predstavil tudi novega konzula Zorana Markoviča. Predstavnik ZSO s predsednikom Wieserjem na čelu so se zahvalili konzulu Šandorju za njegovo prizadevanje v prid slovenske narodne skupnosti, pri tem so poudarili tudi njegovo pozitivno vlogo pri navezovanju kontaktov koroških Slovencev z drugimi republikami Jugoslavije.

V svojih prizadevanjih za boljše sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo je pri številnih obiskih in zastopnikih sosednje države znal uveljavljati tudi povezovalno vlogo slovenske narodne skupnosti. Ob slovesu

mu je ZSO podarila spominsko darilo, s predstavitvijo novega konzula Zorana Markoviča pa je bil storjen korak za nadaljevanje dela v smislu dobrega sodelovanja.

Informativni razgovor

Minuli četrtek je bilo v Porečah ob Vrbskem jezeru srečanje med avstrijskim notranjim ministrom Erwinom Lancem in predstavnikmi Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Minister Lanc, ki je na dopustu na Koroškem, je sprejel predsednika in tajnika ZSO, dipl. inž. Feliksa Wieserja in Janeza Wutteja na informativnem razgovoru o vprašanih slovenske narodne skupnosti na Koroškem iz zornega kota Zveze slovenskih organizacij.

Stiki Slovenije s tujino

V SR Sloveniji so v preteklih dveh letih razvili pomembne mednarodne stike tako na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti kot tudi pri oblikovanju skupne zunanje politike Jugoslavije, je ugotovil slovenski Izvršni svet minuli teden v razpravi o poročilu o mednarodnem sodelovanju in dejavnosti SR Slovenije. Na seji so poudarili, da bo treba dosledneje načrtovati mednarodno sodelovanje na gospodarskem področju in v družbenih dejavnostih kot sestavni del rednega dela in razvoja. Ugotovi-

li so tudi, da je bilo razvijanje stikov s sosednimi državami v preteklem obdobju ena od prednostnih nalog v mednarodnih stikih Slovenije. Politika dobrih sosedskih odnosov je omogočila, da Slovenija na osnovi vzajemnih interesov s sosednimi državami razvija skupne dejavnosti na področju gospodarstva, prometnih povezav, vodnega gospodarstva, urejanja prostora, kulturnega in znanstveno tehničnega sodelovanja.

Pahr v Italiji

Avstrijska diplomacija se znova angažira za Južne Tirole. Avstrijski zunanji minister Willibald Pahr se je na začetku tedna v Benetkah sestal z italijanskim zunanjim ministrom Emilijom Colombom. Čeprav južnotirolsko vprašanje ni bilo na uradnem dnevnem redu razgovorov, je zavzemalo precej prostora v dvodnevem obisku. Na Južnem Tirolskem si vsekakor pričakujejo bistven diplomatski napredek od tega obiska. Pogajanja o avtonomiji oziroma o še odprtih vprašanih izpolnjevanja paketa so trenutno na mrtvi točki. Gre v prvi vrsti za izenačenje nemškega jezika pred sodišči in pri policiji ter za avtonomno upravno sodišče v Boznu. V teh vprašanih je že pred časom Avstrija obljubila Južnim Tirolcem svojo podporo, zdaj pa je tudi Italija z napovedanim razgovorom med južnotirolskim deželnim glavarjem Magnagom in italijanskim ministrskim predsednikom Spadolini-

jem signalizirala, da hoče rešiti še odprta določila paketa.

Obratni svet v „Obirju“

V tovarni celuloze Obir na Rebrci so pred nedavnim delavci volili svoje zastopnike v obratni svet. Oddanih je bilo 136 glasov (od okoli 170 delavcev), vse oddane glasove pa je dobila socialistična lista, ki je edina kandidirala. Predsednik šestčlanskega obratnega sveta bo Alfred Strasser, ki je na tem mestu bil tudi že doslej. Med skupno 199 zaposlenih v tovarni celuloze je tudi okoli 30 nameščencev, ki bodo svoje zastopstvo volili jeseni.

ZDA-Evropa: Spor zaradi jekla

Odnosi med ZDA in Evropo se zaostrejujejo tudi na gospodarskem področju. Sedaj je izbruhnil konflikt zaradi uvoza evropskega jekla v ZDA, ki ga hočejo Američani omejiti s posebno zaščitno carino. Na eni strani gre pri tem načrtovanem ukrepu, ki je povzročil hude proteste zahodnoevropskih industrijskih držav, za zaščito lastne jeklarske industrije pred državno subvencioniranimi izvozi jekla iz zahodne Evrope. Po drugi strani pa Reaganova vlada z uvedbo zaščitnih carin hoče izvajati pritisk na članice Evropske skupnosti, da Sovjetski zvezi ne bi dobavile po-

Revizija gospodarskih načrtov SEV pod pritiskom krize

Doslej se predstavniki članic SEV (Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč) še niso sestali v tako težkih razmerah, kakor jih zdaj doživljajo članice v času, ko se je odvijal sestanek njihovih predstavnikov v Budimpešti. Zadolžitev teh držav nasproti Zahodu je dosegla izredno visoko raven, kakor ugotavlja revija „Relazioni Internazionali“ v Milanu. Poleg težav, ki se pojavljajo v notranjosti, so zdaj nastopile še omejitve, ki so jih predstavniki industrializiranih držav pripravili na nedavnem sestanku v Versaillesu.

Podatki o gibanju družbenega proizvoda v posameznih državah SEV niso zadovoljivi. V času petletke 1976–1980 se je družbeni proizvod v Sovjetski zvezi dvignil za 4,2 odstotka, v drugih članicah SEV pa za 3,8 odstotka; surovi narodni dohodek je v Sovjetski zvezi napredoval za 4,4 odstotka, v drugih evropskih članicah SEV pa za 5,5 odstotka. Dejanski potek gospodarskega razvoja je svetoval načrtovalcem, da so za petletni načrt 1981–1985 znižali stopnje družbenega proizvoda, ki naj bi v Sovjetski zvezi znašala 3,4 odstotka, v drugih članicah 3,1–3,8, industrijska proizvodnja pa 4,7 in 3,5 do 4,2 odstotka. Toda rezultati, ki so bili doseženi v začetku leta 1982 zbujaajo dvome glede verjetnosti, da so gospodarski načrti dejansko izpolnjeni v omenjenih mejah. Leta 1981 je sovjetski družbeni proizvod napredoval samo za 3,1 odstotka, industrijska proizvodnja pa za 3,3 odstotka, medtem ko so v drugih šestih članicah SEV zabeležili napredek za 2,8 odstotka in 3,5 odstotka. Ako ne izključimo Poljske, se postavke znižajo na minus 2 odstotka in 1,1 odstotka. Gospodarska kriza je preprečila uresničitev nujne uskladitve petletnih načrtov članic SEV. Največje težave so nastopile za Poljsko, nato za Romunijo, edino Vzhodna Nemčija in Bolgarija utegneta doseči postavljene cilje.

(Po gospodarstvu Trst)

ES: 10 milijonov brezposelnih

V državah Evropske skupnosti (ES) se je stopnja brezposelnosti v juniju povišala na povprečno 9,1 odstotka. V primerjavi z majem je številko naraslo za 155.000 na 10,3 milijona. Junija lanskega leta je bila stopnja brezposelnosti še pri 7,4 odstotka. Najvišja brezposelnost v državah ES je na Irskem (12,3 odstotka) in v Veliki Britaniji (11,9), v Belgiji (12,6) in na Nizozemskem (9,7). V Italiji jih je 10,4 odstotka, v Franciji 8,2 na Danskem 8,3 in v Nemčiji 6,2 odstotka. Najbolj naraslo je število brezposelnih na Nizozemskem, nadalje v Veliki Britaniji in na Irskem ter v Italiji, med tem ko se je rahlo znižalo v Franciji, na Danskem in v Nemčiji.

Letno poročilo SG

Poleg Almanaha ob 25-letnici slovenske gimnazije, je zdaj izšlo še redno Letno poročilo Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, ki ga je izdelalo ravnateljstvo naše srednje šole, uredil pa prof. dr. J. Polanc.

25. letno poročilo slovenske gimnazije prinaša pregled učiteljskega zbora, ki je poučeval v preteklem letu. Slednjih je bilo 38, ki so skrbeli za izvedbo predpisanega učnega načrta. Zanimiva je šolska kronika, iz katere je razvidno, da je šola v svojem jubilejnim letu bila izredno aktivna. V poročilu so navedeni tudi obiski strokovnih inšpektorjev, ki so kontrolirali pouk v 18 razredih slovenske gimnazije. V poročilu so navedena tudi vsa imena dijakov, ki obiskujejo slovensko gimnazijo ter razporedilno profesorjev ter njihovih predmetov, razrednikov in njihovih razredov in seveda tudi pregled izida letošnje mature. Kot znano je letos k izpitu nastopilo 52 kandidatov. Zanimiv je tudi podatek, da je slovensko gimnazijo od leta

1964 zapustilo 709 absolventov.

V letošnjem letnem poročilu seveda tudi teče beseda o jubileju slovenske gimnazije, zlasti o tozadevni tiskovni konferenci na kateri so dajali informacije dr. Vospernik, dr. Zerzer, prof. Pinter ter o letošnji šolski akademiji, katere spored je tudi objavljen. Tu naj posebej omenimo prireditve okoli 40-letnice preživetja in upora, ki so jih dijaki in profesorji priredili v spomin žrtvam nacistične dobe ter obisk učencev Osnovne šole Ljubljana-Vič s katero slovenska gimnazija goji prijateljske stike.

Kot že zapisano, Letno poročilo vsebuje poleg statističnih podatkov tudi zanimive prispevke dijakov in profesorjev, ki obiskujejo oziroma poučujejo našo dijaško mladino. To pa je prav ob 25. letnem jubileju slovenske gimnazije najboljši dokaz kako močno bije utrip naše srednje šole. Zato priporočamo, da si letno poročilo — kdor ga še nima — preskrbi pri ravnateljstvu šole, ki ga ima na razpolago.

Še en nov slovenski TV-film

V zadnji številki našega lista smo poročali, da je RTV Ljubljana pravkar končala snemanje filma „Pasja

pot“ po predlogi Prežihove novele Dvojčka.

Če smo za Prežihia zapisali, da so po njegovih delih posneli vrsto filmov, potem to velja tudi za pisatelja Miška Kranjca — velikega pripovednika Prekmurja in njegovih ljudi, saj je tudi po njegovih delih nastalo že več filmskih upodobitev. Pri nas je SPZ svoj čas z velikim uspehom predvajala film „Povest o dobrih ljudeh“, ki je bil posnet po istoimenskem romanu Miška Kranjca.

Pravkar so v Filovcih v Prekmurju pričeli snemati tridelno TV-nadaljevanko „Strici so mi povedali“, torej po istoimenskem literarnem delu Miška Kranjca. To je eno izmed najboljše del Miška Kranjca v katerem avtor opisuje življenje več generacij Slovencev v Prekmurju, kjer so se po izredno hudimi socialnimi pogoji borili za vsakdanji kruh. Poleg TV-nadaljevanjke bo znani režiser France Stiglic napravil tudi celovečerni film „Strici so mi povedali“, ki ga bodo vrteli v kinematografih.

Za snemanje filma „Strici so mi povedali“, je režiser Stiglic zbral najboljše slovenske gledališke in filmske igralce kot so Polde Bibič, Bert Sotlar, Danilo Benedičič in drugi. Seveda v filmu sodelujejo tudi domačini iz Filovc in okolice, zlasti v masovnih scenah, ki jih v tem novem filmu ni malo.

Dober odmev

Einen wesentlichen Anteil am vollen Erfolg des heurigen Burgfestes auf d. alten Bischofsschloß Straßburg im Gurktal hatte das bekannte Ebriacher Frauenoktett — OBIRSKI ŽENSKI OKTET. Es war der 200. Auftritt dieses disziplinierten Ensembles unter der Leitung des kundigen Chorleiters Schuldirektor Valentin Polanšek, der auch einige seiner zeitkritischen Gedichte vortrug. Die schmucke Tracht der Frauen, die treffliche Auswahl der Lieder, deren seelenvoller Ausdruck, erfreuten das unter den Schloßarkaden vollzählig versammelte Publikum, das reichen Beifall spendete.

Durch das Program führte, auch mit den Versen heimischer Autoren, der Gründer und Leiter des Kultursommers, Prof. Johannes Pettau, dem die Einladung des Oktetts zu danken ist.

J. P.

BISTRICA V ROŽU:

Tako bi moralo biti vedno

To kar so predstavniki slovenskih prosvetnih društev v Šentjanžu v Rožu in v Svečah predlagali že ob združitvi občin, namreč, da bi v novi veliki občini Bistrica v Rožu letno organizirali vsaj eno kulturno prireditev, na kateri bi sodelovale vse kulturne skupine v občini, se je zgodilo prejšnji petek v bistriški kinodvorani. Tja je vabil kulturni referat občine — sodelovale pa so dejansko vse v občini delujoče kulturne skupine — tudi slovenske, in sicer moški pevski zbor Slov. prosvetnega društva „Kočna“ in Volkstanzgruppe iz Sveč, tamburaši Slovenskega prosvetnega društva iz

stopajočih skupin in ansamblov. Iz navedenih letnic je bilo razvidno, da so pač slovenska društva najstarejša v občini. Napovedovalec je ob napovedovanju pozdravljaj tudi vidne osebnosti bistriške občine s županom dir. Baurechtom na čelu. Tudi raven nastopajočih skupin je bila na zadovoljivi ravni in izenačena. Razveseljivo pa je bilo, da so mladi tamburaši iz Šentjanža bili deležni še posebno navdušenega aplavza. Tako lahko zabeležimo, da je prireditev bila izvedena v vsestransko zadovoljstvo. Povsem soglašamo z ugotovitvijo neke obiskovalke, ki je vzkliknila: tako bi vedno moralo biti! Res, prireditev je izzvenela v duhu medsebojnega spoštovanja in enakopravnosti. To je prišlo do izraza tudi v besedah kulturnega referanta Petra Lausseggerja, ki se je sodelujočim zahvalil v obeh deželnih jezikih in s tem dokazal da tudi z uradne strani, gre, če je dobra volja.

Žal pa moramo tudi zapisati, da je od besed k dejanjem dolga, dolga pot. Kar deset let je trajalo, da so v Bistrici v Rožu doživeli prvo skupno prireditev vseh kulturnih društev po združitvi občin. Zato je na tem mestu upravičeno vprašanje ali bo tudi na drugih področjih preteklo tudi toliko let do enakopravnosti? Recimo, kaj bo z vlogo o ustanovitvi dvojezičnega otroškega vrta, ali bo občina spet tako dolgo bila, da bo rešila to vprašanje. Odprtih pa je še nešteto drugih problemov, ki bi po členu sedem državne pogodbe morali že davno biti rešeni. Prebivalci, pripadniki slovenske narodne skupnosti bistriške občine so upravičeno zaskrbljeni, ker pravijo, če bo vse trajalo po deset ali več let, bo vse vzela asimilacija. Tega pa menda nihče ne želi, saj vedno poudarjajo, da je manjšina obogatitev kulture, običajev in šeg v deželi. Zato pozivamo odgovorne činitelje, da stori vse, da bo enakopravnost, ki je vladala prejšnji petek v kinodvorani, postala vsakdanja navada v krajih področja občine Bistrica v Rožu in na vseh področjih dvojezičnega ozemlja.

Šentjanža v Rožu, Arbeitergesangsverein „Harmonie“ in pevski zbor Singkreis, oba iz Bistrice v R. ter instrumentalni duo Tonč in Lojz.

Že samo dejstvo, da je številno občinstvo dvorano do kraja napolnilo, je že pred prireditvijo ustvarilo vzdušje zadovoljstva. Potem, ko je spored stekel pa je v hipu bilo jasno, da bo to lep in pester večer. Za dobro razpoloženje v dvorani je predvsem bil odgovoren povezovalac sporeda dr. Partl Tomi, sicer okrajni sodnik v Borovljah in član pevškega zbora SPD „Kočna“. S posrečenimi šalami, ki jih je pripovedoval v obeh deželnih jezikih, je občinstvo hitro osvojil in ga vodil od točke do točke, pri čemer ni pozabil na navedbe kratke zgodovine o delovanju posameznih na-

— otrok in šola — otrok in šola — otrok in šola — otrok in šola — otrok in šola —

Mladi rod

Ce je govora o učbenikih in šolskem čitivu naših osnovnih šolah, potem ne moremo mimo tega, da se ne bi ustavili tudi nekoliko ob „Mladem rodu“, šolskem listu za koroško mladino, ki pa je hkrati tudi naša edina mladinska revija.

Pokojni ravnatelj Franc Aichholzer je skupno s takrat mladimi učitelji kot so bili Rudolf Vouk, Bernhard Strauß in drugi, januarja l. 1952 začel izdajati „Mladi rod“. Sam je v svojih „spominih“ zapisal o tem sledeče: Čeprav sem bil že upokojen, moje delo še ni bilo končano. Na dvojezičnih šolah je manjkalo slovenskih učnih knjig. Večkrat smo se posvetovali, kaj bi bilo treba storiti. Končno smo se odločili za šolski list, ki bi bil obenem tudi mladinski list.

„Mladi rod“ je zgovorna priča o prizadevnosti slovenskih učiteljev in o njihovem trudu, da bi učencu na lep in prikupen način približali slovensko besedo. V 31 letih izhajanja beleži „Mladi rod“ nad sedemdeset avtorjev — učiteljev, ki so mu dajali živost in pestrost, kakršno ta list še danes odlikuje. Za Francem Aichholzerjem in Bernhardom Straußom je šestnajst let urejal in izdajal „Mladi rod“ Rudolf Vouk. Od pričetka leta 1972 do svoje nenadne in prerane smrti leta 1976 je opravljal odgovorno in naporno uredniško delo vsem znani in povsod prikupljeni Hermann Velik. Od takrat pa v

krugu sodelavcev in izdajateljev vrši funkcijo glavnega in odgovornega urednika Tomož Ogris. Svojo funkcijo kot šolski in mladinski list je „Mladi rod“ zvesto in v splošno zadovoljstvo opravljal od svoje ustanovitve do danes. „Mladi rod“ tudi niso ukinili, ko je izšla šolska čitanka „Naš dom“, Pozneje, ko je postal „Naš dom“ zastarel in skorajda neuporaben, je bil „Mladi rod“ nekaj let zopet edino slovensko čtivo na dvojezičnih ljudskih šolah. Ko je izšel „Naš novi dom“ so učitelji kljub temu za skoraj vse učence naročili tudi „Mladi rod“, kar kaže, da se čitanka in šolski list v dvojezičnem pouku čudovito dopolnjujeta in drug drugemu nista napoti.

Kar se tiče vsebine „Mladega roda“ pa žal nihče ne more biti povsem srečen: „Mladi rod“ je namenjen otrokom-šolarjem od 7. do 15. leta starosti. Tako pač ne more drugače biti, kakor da ta list sicer lahko vsakemu nudi nekaj, a nobenemu dosti. Najbolje bi seveda bilo, če bi imeli dva lista, enega za nižješolce, enega za višješolce in da bi vsak teh listov mesečno izhajal. Pod trenutnimi razmerami pa na to ni misliti. Kljub temu pa je treba videti nekaj dejstev, ki postavljajo ta list v zelo pozitivno luč: Ob čitanki „Mladi rod“ dopolnjuje, rahlja in popestruje šolski pouk branja. Kot periodično izhajajoči list lahko prinaša v šolsko branje

vedno tudi nekaj aktualnosti. Kot mladinski list pa je „Mladi rod“ v stanu premostiti prepad med šolskim čtivom in zasebno knjižnico mladih ljudi.

S poslanstvom, ki ga „Mladi rod“ nedvomno tudi danes še opravlja, pa so nujno

povezave tudi zahteve, ki jih žal pri najboljši volji ni vedno mogoče popolno in zadovoljivo rešiti. „Mladi rod“ naj bi bil prikupen in privlačen za mladino. Pri tem je

seveda izpostavljen ogromnemu pritisku s strani drugih šolskih in mladinskih revij. Kljub temu pa naj bi bil takšen, da bi mladina ne segala po njem le tedaj, kadar je k temu bolj ali manj prisiljena, temveč posebej še v svojem prostem času. To se bo zgodilo le, če bo ta list po svoji zunanji obliki kakor tudi po vsebini tako privlačen, da bodo tisti, katerim je namenjen, iz notranjega nagiba segali po njem. Za to pa niso potrebni le kvalitetni prispevki temveč tudi denar za dobro in prikupno opremo.

„Mladi rod“ je tudi še vedno učbenik. Kot tak mora biti prilagojen zahtevam učnega načrta in razporeditve učne snovi. Odgovarjal naj bi najnovejšim spoznanjem pedagogike o mladinski literaturi in se kljub svoji samobitnosti glede na poseben položaj v manjšinskem šolstvu ne preveč oddalji od drugih sodobnih stvaritev te vrsti. „Mladi rod“ pa naj bi bil predvsem koroški mladinski list. Kljub tej težnji pa seveda zlepa ne bo mogoče izhajati brez naslomb na kulturo in literarno ustvarjanje onstran Karavank.

Čeprav uresničitev vseh navedenih načel in želja kratkoma ni mogoča, vendar ne more biti napak, da je cilj nekoliko višje zastavljen. Vsi sodelavci pa se trudijo, da bi se temu cilju čim bolj približali. Otroci imajo „Mladi rod“ vsekakor tudi že sedaj radi, kar je razvideti iz sorazmerne velike odzivnosti pod rubriko „Bralci pišejo in rišejo“.

oto

Za vedno nas je zapustil

V ponedeljek smo spremili k zadnjemu počitku na pokopališču v Kranju velikega prijatelja koroških Slovencev Franja Klojčnika. Umril je star 73 let.

Vest o smrti Franja Klojčnika je pretresla in močno prizdela tudi nas Slovence na Koroškem. Tovariš Klojčnik je bil aktiven pobudnik, usmerjevalec in souresničevalec nalog, ki so podpirale našega človeka v njegovi borbi za napredek in narodnostni obstanek. Pa naj je šlo za pobude in pomoč v okviru Slovenskega planinskega društva, za kadrovske usmerjanje in strokovno usposabljanje domskih pedagoških delavcev ali za potrebe domače mladine.

Pogodbi določen rok. Našim planincem se ga spominjajo kot človeka — idealista, ki je organiziral delovne akcije gorenjskih planincev, da je bila prva slovenska zamejska planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo“ pravočasno zgrajena (po pogodbi določen rok). Našim planincem je bil v najplemenitejšem pomenu besede prijatelj. Vsa bratska po-

moč — tako moralna kot materialna, ki so je bili in so je še deležni s strani planinskih društev matičnega naroda in Planinske zveze Slovenije — je konec koncev sad njegovega neumornega prizadevanja.

Neizbrisno pa bo ostalo njegovo delo, ki ga je vložil tudi za gradnjo novega dijaškega doma v Celovcu. Bodril je zastopnike Slovenskega šolskega društva, da so začeli z akcijo za izgradnjo sodobnega doma v Celovcu, ki bo ustvaril boljše materialne in pedagoške pogoje za vzgojo naše mladine. Bil je tisti, ki je naše koroške potrebe s polnim razumevanjem, z neizčrpno vnemo in strokovno zavzetostjo vedno zagovarjal. On je bil izvedenec na tem področju, saj je bil najtesneje povezan s procesom izgradnje domov za srednješolsko mladino v Sloveniji in zato tudi ta razumljiva vnema.

Ko je bil že priklenjen na bolniško posteljo in so ga že zapuščale

živiljske moči je bila še vsa njegova skrb osredotočena tako v gradnjo dijaškega doma na Koroškem kot v organizacijo slovenske planinske ustanove na Koroškem, še posebno v upravljanje slovenske planinske postojanke, za katero je imel toliko zaslug.

Ob odprtem grobu so se od pokojnega Franja Klojčnika poslovili številni govorniki, med njimi tudi predsednik Slovenskega šolskega društva dipl. inž. Franci Einspieler, ki je izrekel najskrenejšo zahvalo tako v imenu SSD kot v imenu Slovenskega planinskega društva za vse kar je doprinesel v prid našemu slovenskemu koroškemu ljudstvu.

Franja Klojčnika, velikega prijatelja koroških Slovencev bomo ohranili v nepozabnem spominu. Njegov lik naj nam bo svetel vzgled pri nadaljnjem delu. Težko prizadeti ženi, sinovoma in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Čirkovče pri Pliberku

Nepričakovano in žalostno nas je prizadela vest, da je po kratki bolezni v 76. letu svoje življenjske poti umrl v celovški bolnišnici Krevčev oče, Blaž Kresnik. V sredo 21. julija smo ga pospremili k večnemu počitku na nončavaško pokopališče. Kdor je poznal pokojnega Blaža — vedno živahnega in še polnega življenjske volje — se pač ne more

spriznati s tem, da ga ni več med nami.

Pokojni Blaž Kresnik se je rodil na Belšaku pri Kulmežu. Pot ga je že v mladih letih vodila za delom in kruhom. Izučil se je za tesarja (cimpermana) in opravljal ta poklic vestno in z veseljem vse do svoje upokojitve. Kdor pozna razmere, ki so vladale med obema svetovnima vojnama ve, da takrat ni kazalo dobro biti delavec, še zlasti zato ne, ker delavci takrat niso imeli stalno zasigurate zaposlitve. Pokojni Krevčev oče je vse to okusil, vendar se vseh teh hudih časov ni bal, pač zaradi tega, ker je bil zelo marljiv, vesten in skromen. S svojo pridno ženo je znal toliko pridelati, da sta si kupila Krevčevo hišo in tam ustvarila svoj lasten dom, ki je nudil veččlanski družini streho in pa vsakdanji kruh. Seveda je bilo potrebno na novem domu pošteno poprijeti, kajti zaslužek ni zadostoval za vsakdanje potrebe družine. Tudi po „ših-tih“ je bilo na zarah in odorih kaj postoriti, krmiti kravo ali dve, da je šlo nekoliko lažje. Za delavca, ki se je moral skoraj vsak dan podati na drugo delovno mesto — takšen je bil pač njegov poklic — vse to ni bilo prehudo. Ko pa je Blaž Kresnik šel v zasluženi pokoj in ko mu je bila zasigurana pokojnina, je tudi tisto domače delo na polju in v hlevu opustil in si privoščil res pravi počitek. Postoril je samo še tisto, kar ga je še veselilo. Škoda je le, da tega ni mogel dalje uživati. Vaščani ga bomo vedno pogrešali kot enega od starejše generacije, ki ga nikoli več ne bomo srečavali, se pogovarjali ali se pozdravljali z njim. Nastala je praznina, odšel je vaščan in sosed. Zalujoči ženi Mariji in otrokom iskreno sožalje.

Kmečka gospodarska zadruga Pliberk išče

- prodajalca tehničnih artiklov (orodje, barve itd.)
  - blagajničarko
- Prijave pri Kmečki gospodarski zadrugi Pliberk — pisмено ali po telefonu (0 42 35) 20 39

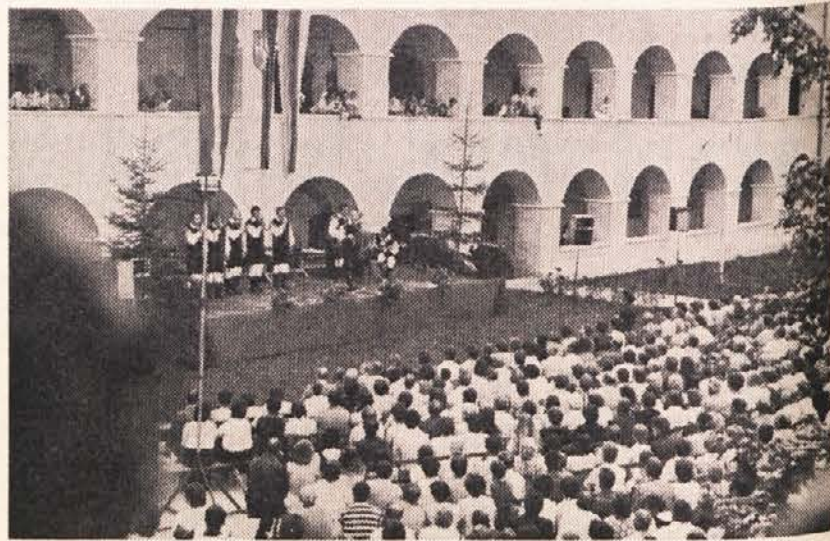
Galerija Tinje — Stanko Sadjak razstavlja

V Galeriji Tinje je do 14. avgusta odprta razstava Stanka Sadjaka z laki in lesorezi. Naš umetnik živi v Strpni vasi pri Šmihelu. Rojen je bil 18. aprila 1955 v Šmihelu nad Pliberkom. Tam obiskoval ljudsko šolo. Štiri leta na slovenski gimnaziji v Celovcu, nato postal železniški uradnik.

Prvič je razstavljal leta 1976 na glavni postaji v Celovcu, pozneje še v Beljaku, Linzu in na Dunaju. Na razstavi francoske sindikalne zveze prejel prvo nagrado. Samostojni razstavi v Celovcu (Kellergalerie Stadthaus, 1977) in v Pliberku (Posojilnica, 1982).

ikej

Slak v Dobrli vasi

Ansambel Lojzeta Slaka in Fantje s Praprotna so zadnji teden privabili okoli 1200 ljudi v stari avguštinski samostan v Dobrli vasi. V okviru južnokoroških poletnih iger je Slovensko prosvetno društvo „Sree“ iz Dobrle vasi vabilo na ta koncert slovenske ljudske glasbe, mešani pevski zbor „Sree“ pa je z nemško in slovensko pesmijo otvoril to prireditve.

Tekma koscev na Radišah

Tekma koscev, ki jo je priredilo SPD „Radiše“, je zaradi slabega vremena, dne 18. julija 1982, morala biti za teden dni preložena. V nedeljo, dne 25. julija 1982 ob 15. uri, pa so se zbrali pri Pridovniku kosci, navijači in gledalci (ca. 100 gledalcev).

Letovanje ob morju za delavske otroke

592 na jetiki ogroženih otrok iz delavskih družin cele Avstrije ima letos možnost poslužiti se pettedenskega dopusta ob morju. Stroške za letovanje na morju v Cese-natico v Italiji krije Pokojninska zavarovalnica za delavce.

Skupno se lahko letos posluži tega letovanja 224 otrok iz Koroške in Štajerske.

Ti podatki so razvidni iz delovnega poročila Pokojninske zavarovalnice za delavce Koroške in Štajerske, ki ga je pred nedavnim imel direktor mag. dr. Josef Hofer na seji odbora.

Pokojninska zavarovalnica za delavce ima na Koroškem in Štajerskem (z 31. marcem 1982) v oskrbi 155.923 upokojevcem. Pokojninska zavarovalnica je prevzela stroške za 50.500 dni oskrbe v raznih zdraviliščih in okrevališčih. Iz podporna fonda je izplačala okrog 2,5 milijona šilingov.

V pozdravnem govoru je predsednik domačega društva Ludvig Ogris pozdravil navzoče, imensko pa je pozdravil prof. dr. Janka Zerzerja, podpredsednika KKZ in tajnika te organizacije, domačina N. Tolmaierja. Obadva sta se tudi aktivno udeležila te tekme. Pozdravil pa je tudi občinskega zastopnika Woschitza.

Nato se je začela tekma. Na žalost se je iz velike množice ljudi izkristaliziralo le 15 koscev. Število ljudi, ki so podkovani v tej panogi pa je gotovo višje. Posebna žirija je skrbela zato, da se je trava lepo in nizko pokosila. Vsak kosec je moral pokositi 36 kvadratnih metrov. Tekmovalo se je v dveh skupinah. V skupini starejših je zmagal Lampichler Jernej, ki je bil s časom 1.23.56 tudi najboljši dneva. Zmagovalec je osvojil ta pokal že tretjič. Drugi v tej skupini je postal Lampichler Tomi. V splošni skupini je bil prvi, sin zmagovalca v skupini starejših, Andrej Lampichler. Drugi pa je postal Janez Pisjak, ki je imel prednost domačega poznanega terena. Na tretje mesto pa se je uvrstil Hribernig Bert. Po podelitvi nagrad so se ljudje še zabavali ob moštu, pivu in prigrizkih. Praznoval pa se je tudi god vseh An, Anic, Ančk, Nanijev itd., dokler jih dež ni nagnal pod streho, še praznega, novega hleva.

Zahvala pa velja vsem, ki so omogočili uspešno prireditve. Posebno se je predsednik društva še zahvalil gostitelju — Pridovniku ter mu čestital in zaželel vse najboljše k 50. rojstnemu dnevu, ki ga je obhajal.

ŠKOFIČE

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah je imelo v soboto, 17. julija že drugo poletno kulturno prireditve — kulturni večer, in sicer tokrat pri Bürgerju v Škofičah. Poleg številnih tujih gostov, ki so na počitnicah ob Vrbskem jezeru in domačinov, se je prireditve udeležil tudi podpredsednik Zveze slovenskih organizacij Franc Kukoviča, ki je imel tokrat tudi funkcijo povezovalca ob nastopu folklorne skupine SPD „Trta“ iz Žitare vasi, ki je gostovala v Škofičah.

Za uvod je zapel domači mešani pevski zbor, ki ga vodi Simona Rovšek, nato pa so na svojih instrumentih zaigrali hodiški tamburaši, zaključili pa so folkloristi iz Žitare vasi.

Prireditve je bila dvojezična. V nemščini je povezovalca Magda Erenst v slovenščini pa Jože Rovšek. Povezavo za folklorno skupino pa je, kot smo že omenili, imel Franc Kukoviča. Tuji gosti, ki so zaobjemali večino publiko, so z nastopom teh treh skupin dobili majhen prerez koroške slovenske kulturne dejavnosti in to je bil tudi smisel tega koncerta. In kar je še posebno važno in to je treba pohvaliti prireditelja, da so tujce seznanili, ne samo z lepotami Koroške, temveč tudi z zgodovino naše narodne skupnosti in pa tudi s težavami, ki jih imamo za naš narodni obstoj.

Mnogo je tudi takšnih letoviščarjev med nami na Koroškem, ki ne vedo, da živita na tej zemlji dva naroda in tem je treba to seveda raztolmačiti. Tuji so seveda hvaležni za

vsako stvarno informacijo, in vidijo v našem ljudstvu enakovredne ljudi in ne takšne, kot jih radi naslikajo nekateri, ki jim ni za mirno sožitje med obema narodoma.

Odpovedi pri Hutter & Schrantz

V pomembnem celovškem industrijskem obratu Hutter und Schrantz bo delalo kmalu manj delavcev. Pri izdelovanju žice za plotove in mreže so nastale v zadnjem letu izgube, ker so avstrijske in inozemske tovarne odločno racionalizirale in s tem znižale proizvodne cene. Odločilni možje, ki jih moramo iskati pri poddržavljeni banki CA, zahtevajo „zbojšanje“, zato je tudi celovški direktor tovarne odločen zagovornik trde rešitve, ki je prvotno predvidevala ukinitve starega oddelka za proizvodnjo žice in odpustitev 97 delavcev. Vendar se delavci temu upirajo, bojkotirali pa so vsi po vrsti tudi „demokratsko glasovanje“, v katerem naj bi sami odločali o izgubi delovnega mesta. Zastopnik delavcev zahteva vsaj kompromisno rešitev, da ne bi odpustili vseh delavcev tega oddelka in našli tudi znosne premostitve. Odločitev bo padla v teh dneh, nekaj delavcev bo prav gotovo nastradalo, njihov odločen odpor pa bo posledice verjetno le nekoliko omilil.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

odkritje spomenika žrtvam

ki so jih nacisti leta 1944 pobili in sežgali pri Karlutt-u na Svinški planini

Odkritje bo 8. avgusta 1982 ob 14. uri

Zbirališče je od 12.30 do 13. ure na parkirnem prostoru med delovnim uradom in pošto v Velikovcu, nato se skupno odpeljemo preko Djekš na Svinško planino do Karlutta. Po spominski slovesnosti se vrnemo preko Greblnja domov.

Vabimo vas, da se slovesnosti udeležite v čim večjem številu, da se bomo res dostojno oddolžili žrtvam fašizma.

FOKLORNI VEČER

v četrtek 5. avgusta 1982 ob 20. uri na dvorišču samostana v Dobrli vasi Sodeluje Akademski folklorne skupina „France Marolt“ iz Ljubljane Prireditelj: SPD „Sree“ v Dobrli vasi

FOKLORNI VEČER

v petek 6. avgusta 1982 ob 20.30 uri v gostilni Pušnik v Ločah Nastopata: domači tamburaški ansambel in folklorna skupina PKD „Planina“ iz Sel Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“

Kulturni referat občine Borovlje in Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabita na **FOKLORNI VEČER** v sredo 4. avgusta 1982 ob 20. uri v mestni hiši v Borovljah Gostuje Akademski folklorni ansambel FRANCE MAROLT iz Ljubljane

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

v nedeljo 1. avgusta 1982 ob 20.30 uri v gostilni Woschitz v Rožeku Nastopajo: tamburaški ansambel iz Slovenjega Plajberka, folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Zelezne Kaple, Podhumski kvartet in domači otroški zbor Prireditelj: KD „Peter Markovič“

Menjava denarja

Stanje v četrtek 29. julija 1982

Za 100 din dobite	27.00 šil.
Za 100 din plačate	32.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.22 šil.
Za 100 lir plačate	1.31 šil.
Za 100 mark dobite	694.50 šil.
Za 100 mark plačate	710.80 šil.

VII. POHOD NA OBIR

(v spomin Hermanu Veliku)

Za „Obirjane“ eno leto je naokoli, zato poljanci in dolinci doli, dragi naši nepozabljeni, zopet vsi ste vabljeni na

v nedeljo 1. avgusta 1982. Zbirališče na vrhu Ojsterca (Obirja) ob 10. uri dopoldne. Nazaj grede se dobimo na Marofu ob jedači in pijači Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem

PRESEDNIK SPD „BOROVLJE“ MELHIOR VERDEL:

Poleg ustaljenih oblik, bo treba kreniti na nove poti kulturnega dela

Več bo treba razmišljanja o problemu narodnega odtujevanja in kulturne brezbrzičnosti. Tako bi lahko rekli, če bi resno obravnavali vprašanje ohranitve slovenske kulture, o resni ogroženosti slovenskega jezika. Ni to enkratni pojav, ki bi ga poznali šele od nedavnega, to je akuten problem, ki že od nekdaj spremlja življenje koroških Slovencev. Morda, in to je upati, se ga začnejo vedno več naših ljudi tudi zavedati. O tem resno govorijo nekateri prosvetaji v Borovljah in ni slučaj, da to prav v kraju, kjer je germanizacija potisnila slovenski živelj s tako silo ob rob celotnega družbenega dogajanja, kjer se le s težavami skuša zopet uveljavljati v javnosti.

Borovlje so edino večje industrijsko naselje v Rožu, kamor prihaja vsak dan na delo večji del prebivalstva iz obrobni hribovitih zaselkov in tudi iz okoliških nižinskih predelov. Večje število Plajberžanov in Selanov se je celo doselilo, po narodnosti so vsi Slovenci, ne glede na to, če se k temu tudi priznavajo. V tem je tudi že bistvo problema. Ali smo znali naša narodna hotenja uskladiti s potrebami socialne preobrazbe našega prebivalstva, ali se zavedamo, da se socialni interesi našega slovenskega prebivalstva spreminjajo in da prav zaradi tega naše ustaljene in nekoliko okostenele kulturne navade ne morejo več zadovoljiti potrebe tistega dela prebivalstva, ki se razslojuje. Borovlje so v zadnjih letih postale zatočišče vsem tistim, ki si od samega kmetovanja ne morejo več pridelati dovolj za vsakdanji kruh. S tem razslojevalnim procesom pa je ozko povezan problem narodnega odtujevanja.

Samo v tem okviru je mogoče razumeti dejstvo, da se je prosvetno delo odvijalo pretekla leta v Borovljah v razmeroma izoliranem prostoru, brez večje povezanosti z vsakdanjim življenjem v občini. Poleg vokalnoinstrumentalnega ansambla „Drava“ v kraju samem ni nastala nobena kulturna skupina. Dejanski obstoj društva je v glavnem bil odvisen od tzv. „importa“ kulture, od številnih gostovanj. Toda tudi to je bilo nujno potrebno, da se je prosvetno delo sploh lahko razvijalo in da so posamezni prosvetaji začeli razmišljati ob konkretnih izkušnjah, kaj je sploh možno in kaj bi bilo treba v Borovljah ustvariti. Zato je priznanja vredno delo vseh tistih prosvetajev-idealistov, ki so v preteklosti

postavili temelj, na katerem gradijo sedanje, predvsem mlajše generacije.

Premiki v društvenem delovanju vsekakor postajajo očitni. Ne gre za to, da bi SPD popolnoma prelomilo s tradicionalnimi vsebinami in oblikami prosvetnega dela, kar kaže tudi sedanja paleta kulturnih predstav, pač pa za uvajanje in uresničevanje novih idej. Spominška slovesnost ob 40. obletnici pregnanstva in upora 1. maja letos je bila dober začetek v smeri izgrajevanja in utrjevanja narodne zavesti na podlagi bridkih zgo-

govinskih izkušenj koroških Slovencev. Sicer s to tematiko prosvetno društvo še ni prodrla v nemškogovoreče vrste, vendar je storjen vsaj začetek v lastnih vrstah. K tej vsebinski plati lahko štejemo tudi predavanje dr. Janka Malleja o isti tematiki v okviru Rožanskega izobraževalnega tedna. Drugo inovacijo, ki sicer za naše razmere sama na sebi ne pomeni nič novega, so Borovlječani uvedli s plesnim tečajem s 60 udeleženci pod strokovnim vodstvom učitelja Gregorja Krištofa. Zeleti je, da se bo ta zvrst polagoma razvila tudi v druge oblike kulturnega dela, morda bi s časom bila primerna kakšna folklorna skupina. Družabna srečanja pripravljeno in hotenje za kulturno ustvarjanje gotovo poživijo in dopolnjujejo, kakor se je to zgodilo v Borovljah konec maja ob zaključku plesnega tečaja s piknikom pri Cingelcu na Trati in 20. junija z izletom v Postojno in na Bled. V ta prizadevanja lahko štejemo tudi ustanovitev moškega zbora, ki ga poudarjalno vodi Roman Verdel kljub študijskim obveznostim v Gracu.

Že ob 75. obletnici obstoja društva in ob 50. obletnici jubileja mesta je bilo zaznati, da SPD išče poti do nemškogovorečih in da je pod enakopravnimi pogoji pripravljeno sodelovati z narodom-sosedom. V tej smeri so bili koraki s strani društva spodbudni: SPD skuša o problemu kulturne in narodne enakopravnosti govoriti v javnosti in pri tem nagovoriti nemškogovorečega sodeželana. Pravih načrtov sicer v tej smeri še ni, vendar se o tem vsaj govori, kar je v danih okoliščinah pozitivno. Po dolgem času je prišlo spet do razgovora z županom in z mestnim svetom. Zankrat so se dogovorili o možnosti izposojanja slovenskih knjig iz občinske knjižnice. Te možnosti, ki je doslej domačini zaradi pomanjkanja slovenskih knjig niso mogli v zadostni meri izkoristiti, naj bi se odslej naprej množično posluževali. Vendar to naj ne bi ostale edine dolžnosti občine za skrb in ohranjanje slovenske kulture.

Omenjena dejavnost torej dokazuje, da se v zadnjem letu društveno delovanje ni omejevalo le na gostovanja kulturnih skupin iz drugih krajev. Toda tudi to ni izostalo, kar je v spoznavanju in izmenjavanju izkušenj med slovenskimi kulturnimi društvi na južnem Koroškem pomemben dejavnik solidarnosti in medsebojni pomoči. Šentvidčani iz Podjune so meseca marca gostovali z humoresko „Študentje smo“, februarja je „oder mladje“ uprizoril lutkovno predstavo, Irena in Roman Verdel pa sta sodelovala na zaključni prireditvi Rožanskega izobraževalnega tedna. Sodelovanje s slovenskimi kulturnimi društvi želijo Borovlječani še okrepiti, predvsem z društvi iz sosednjih krajev, s katerimi so letos navezali po dolgem času spet stike, ki naj bi odslej naprej bili trajni.

Problemov in dela je torej v Borovljah dovolj. Eno je, ohranjevati, kar je pridobljeno, drugo, izpopolnjevanje in izgrajevanje to, kar je priborjenega. Tradicionalne kulturne vsebine bo treba prilagoditi novim razmeram. Ob uvajanju inovacij pa ne gre prezirati tradicij. Taka vprašanja se najbolje rešujejo med vsemi prizadetimi, med članstvom društva, ki je, kot je 2. julija pokazala prva javna seja za vse člane, dovetno in pripravljeno v skupni in demokratični diskusiji iskati nove poti v prid kulturnemu napredku in narodnemu obstoju.

Hanzija Kokota ni več

Prejšnjo sredo smo spremili k zadnjemu počitku na pokopališče na Kostanjah Hanzija Kokota pd. Župkovega Hanzija z Zgornje vasi pri Kostanjah. Po dolgi teži bolezni je v 54. letu starosti umrl v celovski bolnici. Zapustil je ženo in devet otrok, od katerih je večina še nepreskrbljena. Za težko prizadeto Kokotovo družino je bil to nepopisen udarec, ki ga bo le težko preboleli. Pokojni Hanzij Kokot je brat znanega koroškega pesnika Andreja Kokota.

Kot je težko prizadeta Kokotova družina in sorodstvo, tako je bila Hanzijeva smrt tudi težek udarec za domače Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“ na Kostanjah, ki je zgubilo enega najaktivnejših prosvetajev, zlasti igralcev. Rad je igral igre, zlasti Drabosnjakove so mu najbolj ugajale, saj je bil eden redkih, ki je perfektno obvladal tisto originalno kostanješko narečje iz Drabosnjakovega časa. Na zadnjem Drabosnjakovem delu (Pasijon), Hanzij ni več mogel igrati, bil je težko bolan. Kljub temu se je veselil, da se je želja Kostanjčanov, da bi zaigrali še Pasijon uresničila. Veselilo pa ga je tudi, da je njegova hčerka sodelovala v igri in da stopa po njegovih korakih. Živiljenjska pot Hanzija Kokota ni bila z rožami postлана. Tudi on je

bil med tistimi, ki je bil nevaren „tisočletnemu“ rajbu, tako da je moral s starši zapustiti domačo grudo, kot še več sto drugih slovenskih družin na Koroškem. V izseljeništvu pa so aretirali še Hanzijevega brata Jožka, ga vrgli v koncentracijsko taborišče, od koder ga ni bilo več nazaj. Nanj spominja spominška plošča v cerkvi podružnici v Zgornji vasi.

Ob odprtem grobu so se od pokojnega Hanzija poslovili župnik Staneko Trap z Ziljske Bistrice, ki je imel pogrebni obred, nadalje predsednik Zveze slovenskih izseljencev in predsednik domačega Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ Hanzij Lesjak. V slovo pa so mu zapeli šentiljske pevke in pevci pod vodstvom Mira Kernjaka v srce segajočo pesem žalostinke, ki je dala temu žalostnemu pogrebnemu obredu še turobnejše obležje.

Velika množica ljudi, ki je obrobila odpri grob, med katero je bilo mnogo izseljencev-sotrpinov ter zastopnikov narodnih organizacij, je bila prepričljiva dokaz, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojni med ljudstvom.

Pokojnega Hanzija bomo ohranili v častnem spominu, težko prizadeti ženi in otrokom izrekamo naše globoko sožalje.

Poslovili smo se od M. Trauna

Po težki in dolgi bolezni smo v soboto 24. julija veliko prezgodaj spremili na pokopališče v Pliberku trgovca Maksa Trauna. Rajni je večkrat moral iskati pomoč za svoje zdravje v bolnišnicah, toda ob zadnji bolezni mu tudi spretni kirurgi niso mogli pomagati. Kdor je poznal pokojnega Trauna kot dobrega človeka in spretnega trgovca, se bo le težko sprijaznil z novico, da Trauna ne bo našel več med nami. Vodil je trgovino, ki je veljala, da ima skoraj vse kar se pač potrebuje v kmetijstvu ali gospodinjstvu. Vedno si lahko slišal ljudi, ki so rekli, kadar ni bilo več tega ali onega kje za dobiti, „ali si pri Traunu že bil?“ Traun bo gotovo imel. In res je bilo tako. Vedno se je pobrigal, da je lahko ustregel svojim strankam, ki so prihajale od blizu in daleč. Radi so prihajali k njemu v trgovino tudi kupci iz sosednje Slovenije, ker jim je postregel v domači slovenski govorici. Bil je pač trgovec z vsem srcem in se ni mogel ločiti od svoje trgovine, da bi lahko užival svoje mirno jesen.

Ziviljenjska pot Maksa Trauna nikakor ni bila lahka, posebno ne, ker se je skušal in končno le ustanovil svojo uspešno trgovino v Pliberku. Kajti plibrški purgarji so se le težko sprijaznili z njegovo prisotnostjo. A Traunu je z njegovim znanjem in trgovsko žilico uspelo ostati na površju — tudi v Pliberku. Pokoj-

nik je bil naše gore list in nikoli se ni sramoval tega, da je Slovenec. Po vojni je tudi nekaj časa bil poslovodja plibrške kmečke zadruge, ki je imela svoje prostore pri Brezniku, vendar pa mu tista žilica ni dala miru, hotel je več prodati in več zaslužiti. To možnost je kasneje okusil v svoji trgovini, ko v začetku ob hudi konkurenci ni šlo tako, kakor si je prej predstavljal. Za nekaj časa se je celo preselil v Zweinitz v Gurktalu, vendar je kmalu spoznal, da so domači kruh in ljudje vedno boljši kot pa tuji. Po vrnitvi v Pliberk pa se je uspešno uveljavil med trgovci in sigurno bi ne spregel tako hitro, če ne bi smrt pretregala njegovega življenja in načrtov.

S smrtjo Maksa Trauna je še posebej prizadeta njegova žena s tremi nepreskrbljenimi otroci; pogrešali ga bodo bolj močno kot pa trgovina. Hudo prizadeti ženi iskreno sožalje. ikej

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ vabi na

FOKLORNI VEČER

v petek 6. avgusta 1982 ob 20.30 uri v kulturnem domu v Šentprimožu. Gostuje znana folklorna skupina KUD Matija Valjavec iz Preddvora v Sloveniji. Spored oblikujejo tudi McPZ SPD „Danica“ in duo Polzer

Janko Kersnik

AGITATOR

„Tako, če želiš! Kadar bom tebe ali pa tvojega častitega kolego, notarja Koprivca, videl v družbi s kako stranko, klical bom z Gregorčičem: „Gorje ti, ubogi kmet, gorje!“

„Pustiva ga v miru, gospod notar,“ zavrne s smehom Hrast, „nocoj se ni varno pričkat s prijateljem Boletom.“

Soproga Hrastova je povprašala po vzroku glasnega smeha, pa vtem je Bole že vabil gospoda Antona k mizi. Ta je bil malo v zadregi; hotel je sesti k družbi, katera se je bila zbrala pri sosednji mizi okrog debele usnarice. In ko se je ozrl po gospodi okrog Boleta, rastla je njegova zadrega; gosposke ženske družbe ni bil vajen in tu je videl prvič do sedaj neznanu mu gospodično.

„Hvala, hvala,“ hitel je in pogostoma se priklanjal, „saj sami nimate prostora.“

„Oh, le sedite brez strahu! Ko boste enkrat — župnik ali dekan — no, potem bo že malo sila; sedaj pa brez skrbi!“

Gospod kaplan si ni znal pomagati; še en pot se je ozrl nazaj k družbi, h kateri se je bil prej namenil, a v tem je prisedel k Boletu.

„To je moja hči Milica,“ predstavil je graščak.

Gospod Anton je vnovič vstal ter se malo okorno priklonil mladi deklici.

„Slabo vreme imamo; snega, snega — preveč,“ dejal je potem, obrnivši se h graščaku.

„Da, da,“ namuznil se je ta, „in vrhu tega nam še

gospod notar tu predava in pripoveduje, kako bo mrzlo na naši zemlji, kadar se — hvala Bogu, da stoprav čez tisoč in tisoč let — naše sonce ohladi.“

„Hm!“ mrmral je kaplan. „To so nevarne hipoteze!“

„Nevarne? Zakaj nevarne?“ oglasil se levi sosedov duhovnik, notar Koprivec.

„Jaz tega tudi ne umejem!“ smeje se Bole. „Čez tisoč let nas ne bo več zeblo.“

Vsi so se smejali, celo gospod Anton se ni mogel ubraniti veselosti. Toda le za trenutek.

„Zeblo vas ne bo — a peklo vas bo morebiti,“ dejal je s kratkim posmehom.

Hrast je z nogo dregal graščaka pod mizo; pa to bi ne bilo ustavilo njegove hudomušnosti, da ni zopet pristopil Koren s svojimi kartami.

Oh, Anton, ti še nimaš listkov! Le naglo izberi!“

Kaplan in drugi so zopet segli po tablicah in v kratkem je koncipient poprodal vse.

„Glej ga, gospoda Antona, nocoj smo pa menda pre-slabil!“ šepnila je pri sosednji mizi usnarica svojemu možu na uho.

Ta ni imel časa do odgovora, kajti reditelj zvo-nec je že naznanjal začetek tombole in za glasnim vriščem v dvorani je nastala občna tihota in pozornost, katera je vladala skoraj do konca igre. Le tu in tam se je kak burkež oglasil z napovedovanjem že oddanega do-bitka ali pa po dvakrat ali trikrat zahteval ponovljenje iz-zrebranih števil ter tako vzbujal občen smeh.

Igra je bila kmalu končana.

Pri Boletovi mizi je bil edini gospod Anton srečen. Dobil je staro, lepo majolko, katero je bila darovala Hrastova soproga tomboli. Postal je jako dobre volje in z notarjem se pogovarjal o političnem položaju, ne da bi eden ali drugi iskal prepira.

„Vaša usoda je slaba!“ dejal je pl. Ruda svoji so-sedinji ter ji pomagal spravljati karte. „Zakaj niste mene ubogali?“

„Saj ste vi celo zase slabo skrbeli!“ draži ga Milica.

„Ker sem vam sreče želel,“ hotel je zavrniti koncipist, a družba je vstajala, ker so prirejevali prostor za ples.

Korena ni bilo blizu. Zelel je ves čas, da bi Milica nekaj dobila pri tomboli, in jezilo ga je, da so drugi po-brali dobitke. Sedaj bi bil rad pristopil k njeni mizi, pa rekel bi ji bil rad tudi nekaj pametnega, duhovitega; a vedel ni kaj. Naposled se mu je dozdevalo vse to — neumno, grozno neumno — najneumnejše pa njegovo ravnanje in ugibanje. Odšel je na drugo stran v krčmo ter prisedel k adjutantnu, kateri se ves čas ni bil ločil od svojega piva.

„Se bo li sedaj plesalo?“ vprašal je ta.

„Menda!“

Bole in Hrast sta prišla z njim. Hrastova soproga je ostala z Milico v dvorani, ker je bil graščak dovolil hčerki, da pleše, in še dokaj ubrani glasovi borjanske doma-če godbe so se čuli že od tam sem v zadnjo gostilniško sobo. Tudi sodnik, notar in gospod Anton so se pridružili prej imenovanim in pričel se je živahen razgovor. Iz pred-nje sobe, pa, kjer se je zbiralo nekoliko učiteljev in nekaj mladih sodnijskih pisarjev okrog Lovševega Boštjana, do-nelo je glasno petje seveda le, kadar je godba ponehala, kajti pevci so bili tudi živahni plesalci.

„Čudno, da našega glavarja ni,“ omenil je sodnik.

„Sinoči je obljubil, da pride.“

„Odpeljal se je v mesto; in šele pozno proti večeru,“ deje notar Koprivec.

„Oh! Morda bode vendar istina, kar se že več časa govori.“

„Da ga pokličejo k vladi?“ vpraša Hrast. „Vse je

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 30. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Harry z dolgimi prsti — 12.10 Color classics — 12.15 Premiera premier — 13.00 Uredništvo — 15.00 Oče ni poročen — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Matt in Jenny — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Starci — 21.15 Reklama — 21.20 Made in Austria — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 31. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.20 Instrukcija: angleščina — 9.35 Instrukcija: latinščina — 9.50 Angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.20 Instrukcija: angleščina — 10.35 Bedrih Smetana — moja domovina — 11.25 Arheologija biblije — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.35 Kraljevi valček — 17.00 Mali zmaj Grisu — 17.25 Wombeli — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Cirkus, cirkus — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Anneliese Rothenberger predstavljajo mlade umetnike — 22.00 Šport — 22.10 Danes zvečer — 22.55 Jazz Antibes — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 1. 8.: 11.00 Ura tiska — 15.15 Hamat in gusarji — 16.45 Nils Holgersson — 17.10 Lutkovna predstava — 17.15 Tehnika za otroke — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Kabale in ljubezen — 22.15 Šport — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Lepotica in pošast — 11.45 Travnik — 12.30 Ohišje časa — 13.00 Uredništvo — 15.00 Poletje v Floridi — 16.45 Možje brez živcev — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavanje nevarnosti — preprečevanje nesreč — 17.30 Bil je nekoč človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Profesionalci — 21.55 Šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 3. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Kraljevski valček — 11.50 Čudesa naše zemlje — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Zlikovski trio — 16.20 Silkanica — 16.30 Gibanje je vse — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Nečak iz Amerike — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Karl Valentin — 21.35 Susn — 23.00 Poročila.

SREDA, 4. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Instrukcija: latinščina — 9.50 Instrukcija: angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.20 Instrukcija: angleščina — 10.35 Hamat in gusarji — 12.00 Tropicana — 12.15 Prizma — 13.00 Uredništvo — 15.00 Kri in čast — mladina pod

Hitlerjem — 16.00 Možje brez živcev — 16.10 Cher — 17.00 Lutkovna predstava — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prismojena poroka — 21.55 Poročila.

ČETRTEK, 5. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Prevročje kopa — 12.05 Nastanek in zgodovina kanadske risanke — 13.00 Uredništvo — 15.00 Edgar iz Tamaracka ali novi čas — 15.00 Korejanski državni cirkus — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavanje nevarnosti — preprečevanje nesreč — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „V pekel in nazaj...“ — 21.00 Vsak zase in bog proti vsakemu — 22.45 Šport — 23.35 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 30. 7.: 18.00 Kompas — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Uvod v „Falstaff-a“ — 20.15 Falstaff — 21.45 Karl Löbl in pogovoru z Herbertom Karajanom — 23.05 Lepota in pošast — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 31. 7.: 17.30 Mednarodna zborovska slovesnost Innsbruck 1982 — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Kalendar poletnega gledališča — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Talisman — 22.35 Lopovski komedija.

NEDELJA, 1. 8.: 17.00 Velike reke — oglevalo zgodovine — 17.45 Glasbeni nastop — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Sem z malimi Angležinjami — 22.05 101 leto kabareta — 23.05 SOAP — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 8.: 17.30 Kompas — 18.00 Perspektiva — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Deske, ki pomenijo svet — 21.05 Samo smrt ni izdajalec — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 V žilah vroča kri — 23.45 Poročila.

TOREK, 3. 8.: 17.30 Kompas — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Alfred na potovanju — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 4. 8.: 17.30 Kompas — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kulturni žurnal v sredo — 21.05 Prizorišča svetovne literature — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Moji gostje in jaz — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 5. 8.: 17.30 Kompas — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pisan ljudski večer — 21.45 Reklama — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 30. 7.: 17.55 Poročila — 18.00 Teletart 81 — 18.30 Obzornik — 18.55 Pot v prihodnost — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Strah vlada svetu — 21.05 Ne prezrite — 21.20 Španske operne zvezde — 22.15 Spremljajmo — sodelujmo — 22.25 Nočni kino — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 31. 7.: 17.20 Poročila — 17.25 Znanstveno-tehnični filmi — 17.55 Paavo Nurmi — 18.55 Naš kraj: Lipovci — 19.10 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.30 TV Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Klub detektivov — 21.10 Zrcalo tedna — 21.25 Človekova glasba — 22.20 Festival — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 1. 8.: 9.00 Poročila — 9.05 Živ žav — 11.25 TV kašipot — 11.45 Domači ansambli — 12.15 Kmetijska oddaja — 13.15 Poročila — 16.20 Poročila — 16.25 Visok pritisk — 17.10 Športna poročila — 17.25 Statistični sonc — 18.45 Indija — čas bogov — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ilinden — 21.25 Človek brez meja — 22.00 Športni pregled — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 8.: 17.35 Poročila — 17.40 Eskimsko poletje — 18.30 Obzornik — 18.45 Pop godba — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 William Shakespeare — 21.50 Kulturne diagonale — 22.35 V znamenju.

TOREK, 3. 8.: 17.50 Poročila — 17.55 Zgodbe o prsmukih — 18.05 Jugoslovanski narodi v pesmi in plesu — 18.30 Obzornik — 18.45 Mostovi-Hidak — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Kdo ima prav? — 21.40 V znamenju.

SREDA, 4. 8.: 18.00 Poročila — 18.05 Gussarji kapitana Gancha — 18.30 Obzornik — 18.45 Amaterski studio — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kopelica — 21.20 Miniature — 21.35 V znamenju.

ČETRTEK, 5. 8.: 17.35 Poročila — 18.40 Mladi virtuosi — 18.00 Pot okoli sveta z osmimi notami — 18.30 Obzornik — 18.45 Na sedmi stazi — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Studio 2 — 21.35 Pesmi F. G. Lorca in španski ples — 21.50 V znamenju.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODVAJE

PETEK, 30. 7.: 14.10 Koroški obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 31. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 1. 8.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 2. 8.: 14.10 Koroški obzornik — Spominjamo se.

TOREK, 3. 8.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Zapojmo pesmico — Otrci, poslušajte.

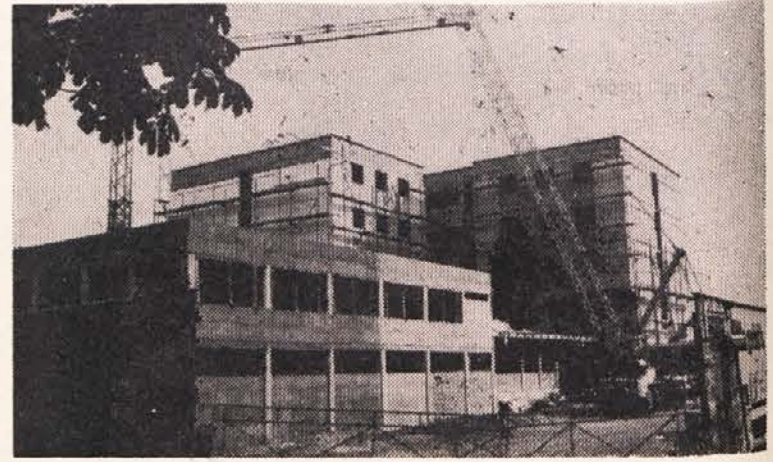
SREDA, 4. 8.: Koroški obzornik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 5. 8.: 14.10 Koroški obzornik — Mladinska oddaja.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Prispevajmo za gradnjo doma dijaške, študentske in vajišne mladine

„Slovenski vestnik“ je redno poročal o domu, ki ga v Celovcu gradi Slovensko šolsko društvo za dijaško in vajišno mladino ter študente. Ta projekt je trenutno med vsemi slovenskimi na Koroškem po obsegu največji, po namembnosti pa najpomembnejši v našem narodnem življenju. Dom bo služil mladini, ki se v Celovcu šola oziroma usposablja za poklic.

V prepričanju, da je izgradnja tega doma zadeva celotne slovenske narodne skupnosti, je Slovensko šolsko društvo pripravilo akcijo gradbenih kamnov, ki naj prispeva h kriptu dela visokih investicijskih stroškov. Ta akcija naj bo tudi nov primer solidarnostne samopomoči, ki se je že tolikokrat pokazala in tudi rodila trajne sadove.

Tudi tokrat objavljamo imena darovalcev in se vsem, imenovanim in tudi neimenovanim, iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč. Obenem pa jih stavimo za zgled vsem drugim, da prav tako po svojih možnostih podprejo naše skupno prizadevanje.

Slovensko šolsko društvo

Za gradnjo doma so prispevali: Waldhauser Albin, Celovec, 100 šil.; Kropivnik Berta, 100 šil.; starši gojenca, Bela, 400 šil.; Pečnik Marjan, Rute, 100 šil.; Wieser Franc, Celovec, 20 šil.; Amenič Vera, 50 šil.; Roblek Hanzi, 20 šil.; Kokot Anica, Celovec, 100 šil.; Wieser Valentin, Slovenj Plajberk, 500.; Furjan Mirko, Obirsko, 100 šil.; neimenovani, Celovec, 40 šil.; Uršič Ketca, Loče, 100 šil.; Gröblacher Milena, Škocijan, 100 šil.; dr. Malle Avguštin, Celovec, 100 šil.; Sticker, Šentpeter, 100 šil.; Kežar Danica, Horce, 100 šil.; Dovjak Florjan, 20 šil.; Šmid, Celovec, 100 šil.; Lesjak Antonija, 50 šil.; Kropivnik Janez in Marija, 100 šil.

POLETNA NOČ

v soboto 31. julija 1982 ob 20. uri v šotoru za občino v Šentjakobu v R. Za zabavo in ples bo skrbel znani ansambel „Celjski fantje“. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu

TEDEN MLADIH UMETNIKOV

na Rebrci od ponedeljka 2. avgusta do sobote 7. avgusta 1982. Prijave na tel. štev. 0 42 37 / 21 42

VEČER PESMI IN PLESOV

v petek 30. julija 1982 ob 20.30 uri na Breznikovem campu ob Zablatniškem jezeru.

Spored oblikujejo: folklorna skupina SPD „Zarja“, trio Korotan s pevci in MePZ SPD „Danica“

Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni

mogoče.“

„Tam potrebujejo ljudi, ki umejo in pišejo slovenski,“ nadaljuje notar.

„In naš glavar je Slovenec!“ pristavi gospod Anton. „Slovenec? Ha, ha, ha, kje si pa čul to bajko?“ oglašuje se z drugega konca mize koncipient Koren.

„Saj nam dopisuje vedno slovenski!“ trdi kaplan.

„In to ti je že dovolj? Zato ga smeš že proglašati za Slovenca? In pa novi Medenov valpet, ki zna samo eno slovensko kletev in isto stokrat ponavlja, kadar hoče govoriti z dninarji in dleavci — ta je po tvojem tudi Slovenec?“

„Hoho — gospod Koren, ne hudujte se! — in dubiis libertas — in tu imamo tako dvojbeno vprašanje,“ smeje se Bole.

„Meni se ne vidi dvojbeno! Za Boga svetega, ste li že vsi tako ponižni in mehki in — kaj bi rekel, taki beraci, da vas z neskončnim zadovoljstvom navdaja vsaka drobtinica, ki pade z bogatašev mize?“

„Sedaj bi pa skoraj mislil, da imate glavarja za bogataša glede slovenščine!“ deje zaspano sodnijski adjunkt.

„O vi, vi ste pravi,“ kliče Koren med občinim smehom. „Semkaj v čitalnico zahajate, Slovenec ste rodod in Slovenca se imenujeta — a prej bo še poteklo dokaj vode, preden boste vi dali slovensko črko od sebe.“

„Vse pojde, vse! Le pretiravati ne smemo, prenaaglit se ne smemo! Kamen do kamna — palača —“ meni Bole ter pokliče natararico in naroči večerjo.

„Da, da, ko bi le hotel vsak vsaj en kamen položiti!“ hiti koncipient.

„Pa z narodnostjo samo tudi še ni dovolj,“ dalje malo bolj potihoma gospod Anton.

„Oh umejem, umejem — tebi je naprej za — vero!“

„Brez vere pogine tudi naša narodnost — o tem sem prepričan.“

„Dobro, dobro! Da, tebi je vera namen in narodnost deloma sredstvo, deloma pa — šport!“

„Tebi pa je narodnost vse: — sredstvo, namen in — šport! Vere pa ne potrebuješ,“ posmehuje se kaplan.

„Stojta, stojta gospoda! Omne nimium — — —“

„Gospod Koren je pa grozen — radikalec,“ ustavi sodnik Boleta.

„Pojdiva rajši plesat, gospod Koren!“ sili notar.

„Za narod, kajne?“ vpraša adjunkt zaspano.

„Oh, jaz bi vam že resnico povedal, gospoda! Pa ta čas pač pride! Le potrpite!“

To rekiš, izpije poln kozarec piva in vstane od mize. Odhajal je z notarjem.

„Glej ju, glej,“ klical je adjunkt za njima, „sedaj gresta v istini plesat — za narod!“

Koren ni odgovoril; zadovoljil se je z zaničljivim pogledom, s katerim je premeril svo smejočo se družbo, in povrnil se je s Koprivcem v dvorano. Tu so se zbirali pari za četvorko. Ruda je vodil Boletovo Milico po dvorani in Koren je takoj uvidel, da sta že obljudljena za ta ples. Hrastova gospa je sedela še v gornjem kotu dvorane poleg davkarjeve soproge in tja je hitel koncipient. Doktorica še ni bila angažirana in je Korenu na njegovo prošnjo prijazno prikimala.

Plesali so kadirilo jako neredno, kajti večina trških deklic in plesalcev ni poznala tega plesa. Lovšev Boštjan je bil tu reditelj ter je zapovedoval in vpil na vse grlo in, če mu ta ali oni ni po volji ubogal, prijel ga je tudi trdo za obe rami ter ga potisnil na pravo mesto. Vsi so bili že privajeni tega in zato ni bilo čuti nobenega ugovora ali upora.

„Kako vam ugaja naša najnovejša krasotica?“ vpraša

doktorica plesalca svojega.

„Meni?“ ponavlja ta razmišljeno. „Oh, dobro! Prijazna je videti!“

„Samo to?“ sili gospa očitajoče.

„No, pa lepa je tudi — ako to želite, milostiva!“

Koren se je veselo smejal pri teh besedah.

„Vi ste grozen človek! Je li še kaj na svetu, kar bi vas moglo nekoliko zanimati? Saj niste vendar stric — in slepi tudi niste, a če pride tako lepa, mlada in bogata deklica v našo družbo, pa — i kaj pa vendar mislite sedaj?“

„Ali me hočete oženiti, milostljiva?“

„Ne, ne, vas gotovo ne. Tu bi bilo vse prizadevanje zastonj,“ smeje se Hrastova gospa; „no, pa tukaj tega ne bo treba! Le glejte, novi naš koncipist bi vse premagal.“

Koren se je nehote ozrl po imenovanem in po njegovi plesalki. Stala sta na nasprotni strani, toda bolj v drugem koncu dvorane, oba v jako živem razgovoru.

Koncipient je raztegnil malo ustna kakor človek, ki hoče reči: „Kaj meni mar do tega!“ ter plesal dalje po glasnem zapovedovanju Boštjanovem. A ko je dospel zopet na svoj prostor, moral se je znova ozreti po Milici. Jezilo ga je sedaj nekaj; da Milica pleše z onim ošabnejšem, da je prijazna z njim, da se sam ni obljubil z njo za ta ples — vse, vse ga je jezilo.

„O svojem potovanju mi še niste ničesar povedali,“ omenila je doktorica.

Koren ji začne na kratko pripovedovati, kaj je počel v dnevih svojega dopusta; pa bili so že v zadnjem delu nove podobe.

„Double chain!“ vpil je sedaj in po trikratnem nesrečnem poskusu šlo je vse v redu. Pri menjanju se je sešel Koren z Milico.

(Dalje v prihodnji številki)

Predstavljamo vam občino Ljubljana - Bežigrad

Glavno mesto Slovenije Ljubljana ima 5 občin, med katerimi je najmočnejša občina Bežigrad. Kljub svoji majhnosti pa je igrala v zadnji vojni pomenbno vlogo. Poseben dan v njeni zgodovini je bil namreč 24. junij 1941, ko so šli občani v bližnje rašiške gozdove in se borili proti fašističnemu okupatorju. 24. junij je bil zaradi tega proglašen za občinski praznik. Kaj se je zgodilo 24. junija 1982?

Na Črnučah so napredni in skoraj izključno mladi delavci leta 1932 ustanovili delavsko kulturno-telovadno društvo „Svoboda“. Najnaprednejši člani društva so marksistične ideje prinašali iz stikov s komunisti na svojih delovnih mestih v Ljubljani. Tam so postali tudi člani partijskih celic, v kolikor niso bili člani partijske celice na Ježici.

mišljenikov in simpatizerjev, njihovo število pa se je večalo z dneva v dan. Dne 22. junija 1941 je fašistično jih do tedaj skrito iskali in sledili. Pripravljeni na takšno akcijo nemške policije, je črnuškimi komunistom vest, da jih bodo aretirali, prišla pravočasno na uho. Dne 24. junija 1941 črnuških komunistov ni bilo več v Črnučah. Tisti člani

jenem mestu v črnuškem hribu. Bilo jih je šest in sicer: Janko Bizjak, Rezka Dragar, Maks Pečar, Zvonka Pečar, Jože Ravbar in Cene Štupar. Utaborili so se pod vrhom Rašice in postali prva partizanska skupina na obsavskem predelu tedanjega ljubljanskega partijskega krožja.

Nekoliko kasneje je na podoben način nastala še šmarnogorska in gameljska partizanska skupina. Vse tri skupine so se združile in 28. julija ustanovile Rašiško partizansko četo. Vsi črnuški komunisti so v četi dobili odgovornejše funkcije. Maks Pečar je postal namestnik komisarja, medtem ko je bil za ko-

Banka, pošta restavracija, poslovni prostori in stanovanja ubrana celota, ki predstavlja „center“ Bežigrada

prve izkušnje partizanskega vojskovanja, junaštva in tovarištva.

Rašiška partizanska četa je dala 4 narodne heroje, ki so vsi padli v NOV in od katerih so trije (Ivan Bizjak, Rezka Dragar in Maks Pečar) iz skupine komunistov, ki je 24. junija 1941 odšla v oboroženi boj iz Črnuč. Toliko iz najsvetlejšee dobe zgodovine občine Bežigrad.

Občina Bežigrad meri 46,37 kvadratnih kilometrov, kar jo uvršča tudi med najmanjše občine v republiki Sloveniji. Reka Sava jo deli v dva dela. Ljubljana ima skupno 320.543 prebivalcev, od tega jih je v občini Bežigrad 55.609. V zadnjih desetih letih se je število Bežigradčanov povečalo kar za tretjino, kar pomeni za občino Moste Polje drugo mesto v Sloveniji po stopnji rasti prebivalstva.

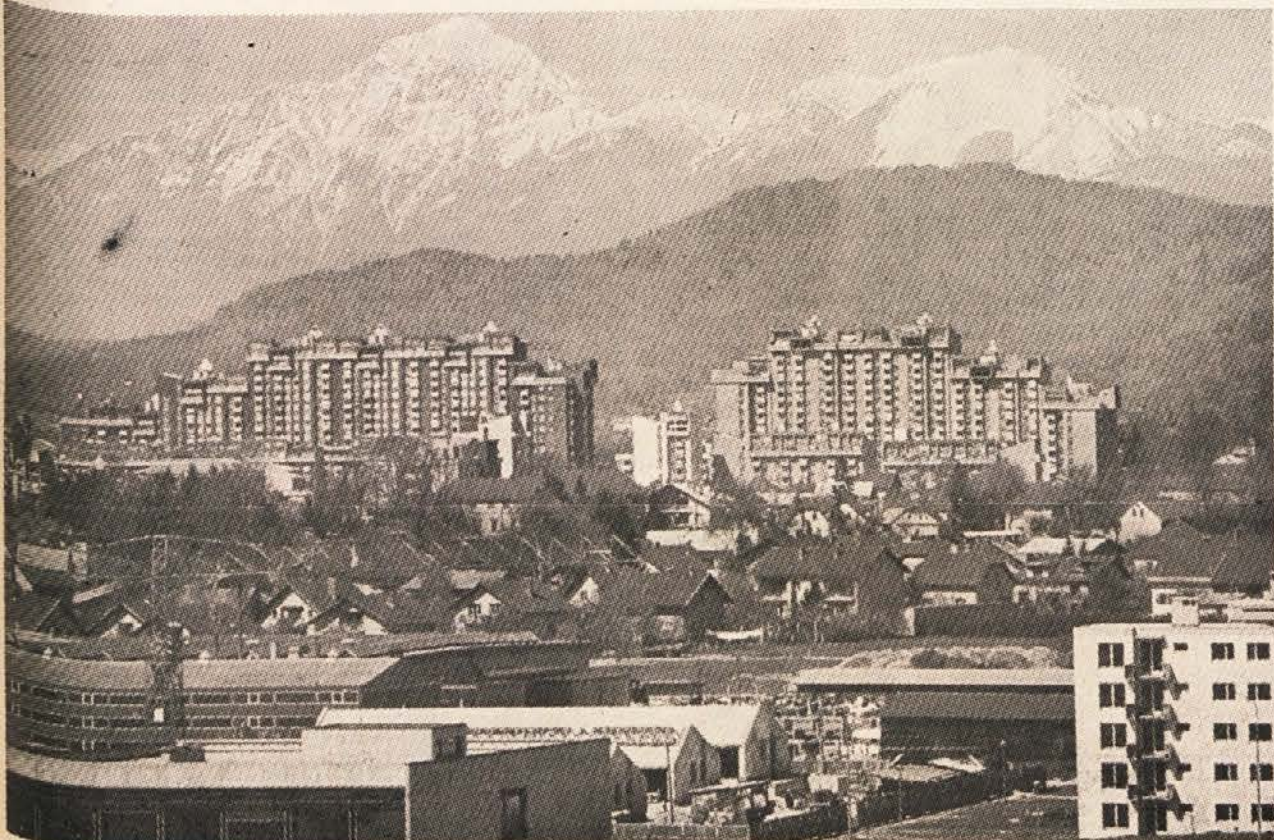
V letu 1980 je bilo v občini zaposlenih 33.293 delavcev, od tega 26.512 v gospodarstvu, 6.077 v negospodarstvu ter 704 v zasebnem

ja pa 262 metrov pod Trečami pri Dolu.

V občini ustvarja v ozdih okoli 32 tisoč delavcev in je med najmočnejšimi v Sloveniji.

Občina Bežigrad ima tudi mnogo zanimivosti, tako zgodovinskih, kulturnih, športnih in rekreacijskih. Najjih naštejemo samo nekaj: gospodarsko razstavišče, Titova 50; center občine Bežigrad; mednarodni center za upravljanje podjetij v družbeni lasti v državah v razvoju, visokošolsko središče; turistično naselje „Ježica“; centralni stadion; hipodrom Stožice ter cela vrsta še drugih objektov za šport in rekreacijo.

Občina Bežigrad ima nenavadno ime, zato se upravičeno sprašujemo od kod ime Bežigrad? Ime Bežigrad spominja na Turke. Ljudska govornica razlaga to ime po poveljniku turške čete, ki je bil beg. Ime bi torej pomenilo kočjo, kjer je stanoval beg, ko so Turki taborili

Pogled proti Kamniškim Alpam

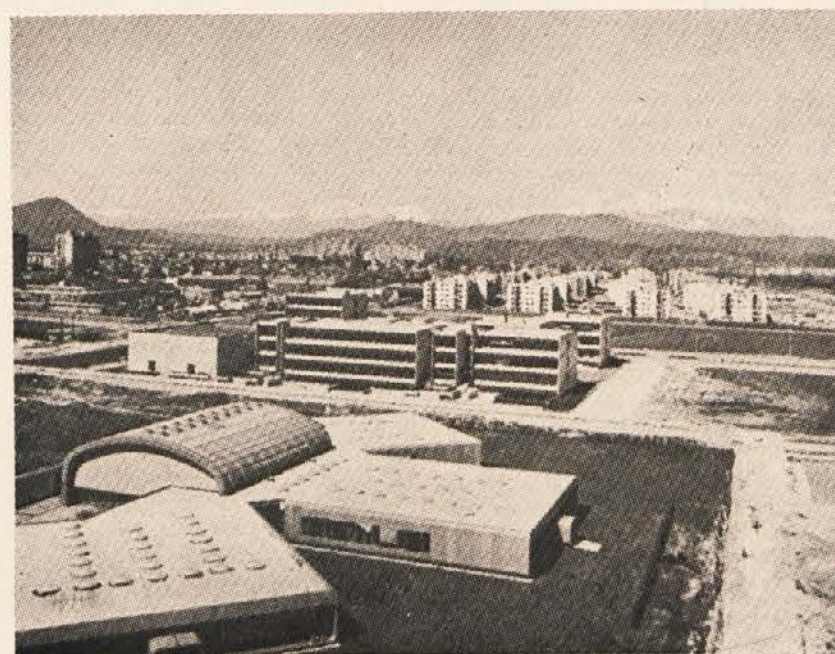
Leta 1934 pa so ustanovili svojo partijsko organizacijo.

Napad fašističnih sil na Jugoslavijo, 6. aprila 1941, je na Črnučah pričakala partijska organizacija, ki je štela 9 članov in deset članski aktiv članov SKOJ. Ti komunisti so imeli v Črnučah veliko so-

KP, ki so bili tedaj v Ljubljani ali kje drugje, se niso vrnili domov, drugi pa so skrivaj zapustili svoje na Nemčija napadla Sovjetsko zvezo. Že naslednji dan so nemške policijske sile, po nalogu Gestapa pričele z aretacijami komunistov, ki domove, in se zbrali na dogovor-

misarja čete imenovan Milan Špacapan, tudi iz Črnuč, ki se je črnuški skupini pridružil nekaj dni po 24. juniju. Sekretar partijske organizacije v četi je postal Cene Štupar, sekretar SKOJ pa Jože Ravbar. Rezka Dragar je postala intendant čete. Ivan Bizjak je že pred tem odšel na Moravško. Na prvem zboru čet Kamniškega bataljona na vrhu Rašice, 17. avgusta 1941, je postal komandir mengeško-moravške čete.

Pomen dogodka, ki se je zgodil dne 24. junija 1941 na območju sedanje občine Ljubljana-Bežigrad, presega občinske in celo ljubljanske okvire. Črnuška občina je bila prva skupina bežigradskih komunistov, ki je dva dni po ustanovitvi slovenskega poveljstva partizanskih čet (poveljstvo je bilo ustanovljeno 22. junija v Šiški), s svojim odhodom v rašiške gozdove postala zametek mesec dni kasneje ustanovljene partizanske čete, čete, ki je bila v letu 1941 najbolj borbena enota v okolici Ljubljane in na Gorenjskem. Skupno z molniško partizansko četo na jugovzhodni strani Ljubljane je bila prvenec organiziranega oboroženega boja slovenskega ljudstva v neposredni bližini Ljubljane. Kasnejšim borcem NOV je dala vzgled revolucionarnosti in

Občina ima tudi visokošolsko središče

sektorju. Največ zaposlenih je v industriji, gradbeništvu in trgovini. V zadnjih letih so največ objektov družbenega standarda zgradili z denarjem, ki so ga zavestno in solidarno prispevali delovni ljudje in občani.

Ozemlje občine je prepreženo z naplavinjskimi terasami ravninskega posavja, ki sta jih z apneniškim prodrom zasuli Sava in na vzhodu Kamniška Bistrica. Najvišja nadmorska višina je 469 metrov na hribu Ajdovščina nad Dolom, najniž-

v gramozni jami. Bežigrad bi bil bežji (begov) grad. Grad so kočji Ljubljančani seveda posmehljivo rekli, v posmeh Turkom, ki so morali od tod bežati. Drugi pa razlagajo prvi del besede od glagola bežati, torej „beži!“, kakor je v Primorju več podobnih imen z velelnikom.

Občina Ljubljana-Bežigrad ima tudi svoje glasilo imenovano „Zbor občanov“, ki izhaja v nakladi blizu 30.000 izvodov in izhaja vsakih štirinajst dni (štirinajstnevnik).

Gospodarsko razstavišče

CELOVŠKI SEJEM

Velik blagovni sejem z zabaviščem

OD PETKA 13. DO NEDELJE 22. AVGUSTA 1982

S SKRAJŠANIM STROKOVNIM LESNIM SEJOM
RAZSTAVIŠČE CELOVEC
1500 RAZSTAVLJALCEV IZ 30 DRŽAV

Iz ponudbe: gradbeni stroji in materiali, pohištvo, tekstilije, preproge, električno orodje, orodje in stroji za kmetijstvo, vse za gospodinjstvo, dom in vrt.

7. mednarodno srečanje v Železni Kapli

Sredi poletne turistične sezone so se letos že sedmič zbrale folklorne skupine treh sosednjih dežel Avstrije, Jugoslavije in Italije. Organizator in iniciator tega poletnega folklornega srečanja je zelo aktivno Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ iz Železne Kaple. Letos mu je prvič uspelo povabiti tudi še močan pihalni orkester iz Vevč v Sloveniji.

Že ob enih popoldne so se pred glavno šolo začele zbirati folklorne skupine in se zvrstile za povorko. Vmes pa je stalno spet zaigrala godba folklorne skupine iz doline Bele, ki je tudi korakala na čelu povorke skozi Železno Kaplo pred

Poskočne melodije ...

hotel Obir, kjer je sledil nastop vseh sodelujočih skupin. Stotine domačinov in turistov iz vse okolice je zasledovalo folklorne skupine, ki so ob lastni godbi korakale in plesale po cesti.

Pravo nostalgijo je povorka zbujala pri gledajočih, vsak drugi je fotografiral, skoraj vsaki deseti pa je snemal z video-kamero noše in šege, ki jih danes vidimo le še ob takih prireditvah. Na ta način si mnogi turisti iz Nemčije in Nizozemske zbirajo spomine na davne čase v naših krajih, ko so bili ti plesi in noše še sestavni del vsakotredenskega nedeljskega praznovanja, plesa pod lipo in srečavanja mladine na vasi.

Zarja pa s tem folklornim srečanjem ni priključila v spomin samo davne čase, zblížala je udeležence srečanja tudi s folkloro iz Slovenije in Koroške, prav tako pa tudi slovenskih krajev Italije. Poleg treh skupin domačega prosvetnega društva „Zarja“ in „Landjugendgruppe Vellachtal“ ter žitrajškega društva „Trta“, so namreč sodelovali tudi folklorna skupina „Markovci“ iz Ptuj, folklorna skupina tovarne „Iskra“ iz Kranja in folklorna skupina „Travnik“ iz Gorice. Novost na letošnjem srečanju pa je bil prav gotovo tudi pihalni orkester iz Vevč v Sloveniji. Čeprav orkester

ni mogel nastopiti v popolni zasedbi je bil impozanten dogodek, ko so zaigrali po ozkih ulicah Železne Kaple koračnice, da je donelo na vse strani. Verjetno jih bomo še kdaj slišali, prav posebno še zaradi tega ker povezuje Železno Kaplo in Vevče še dodatno gospodarska žila, v obeh občinah je namreč doma papirna industrija, nekdo je dal celo pobudo naj bi nastopil ta orkester enkrat s samostojnim koncertom, na katerem bi potem zadonela tudi partizanska pesem.

... in koračnice so spremljale folklorne skupine

Najmlajša folklorna skupina je z novim plesom najbolj zbudila pozornost publike

Po povorki so se vse skupine zbrale na prostoru med reko Belo in hotelom Obir, kjer je bil postavljen tudi plesalni oder. Zvrstili so se nastopi vseh 8 skupin, ki so ena za drugo razveseljevale občinstvo, ki se je balo bližajočega se dežja. Dež pa je počakal le toliko da je glavnina programa bila mimo. Pri zadnjih dveh skupinah pa je vtilo, vendar so plesalci in deloma tudi številni gledalci zdržali do konca. Program je povezoval predsednik „Zarje“ Miha Travnik, ki je med gosti pozdravil poleg konzula SFRJ v Celovcu Svetislava Popoviča s soprogo tudi še bivšega predsednika ZSO dr. Francija Zwitterja s soprogo in sedanjega predsednika ZSO dipl.

inž. Feliksa Wieserja, častnega predsednika „Zarje“ Petra Kuharja in še druge. Med organizatorji srečanja pa je aktivno deloval tudi podžupan Železne Kaple Mihi Kuhar.

Prav gotovo se Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ lahko pohvali, da je priredila kulturno prireditve, ki je zblíževala tako domače prebivalstvo kakor tudi približala to kulturo turistom v naši deželi. Prispevala je k utrjevanju vezi med sosednjimi deželami in sosednjimi narodi in si s tem izstavila tudi zrelostno spričevalo v korist vsega miroljubnega prebivalstva v naši deželi.

Kmečka mladina izmenjavala izkušnje

Zadnjo soboto in nedeljo se je tradicionalnega srečanja mladih združnikov iz vse Slovenije na Vranskem pri Celju udeležila tudi kmečka mladina iz južne Koroške in delegacija slovenske mladine iz Italije. Na šestem tovrstnem srečanju so posrečeno združili razpravljanje o perečih problemih kmetijstva s tekmovanjem v nekaterih kmečkih opravilih in z prijeto družabnostjo.

Več kot 300 mladih se je med drugim udeležilo okrogle mize o položaju mladega kmeta v Sloveniji, ki sta jo pripravila predsedstvo republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije (SMS) in kmetijski novinarji. Razprava je tekla o vlogi mladega človeka na vasi in kako se more vključiti v prizadevanja za ustreznejši razvoj kmetijstva, ki ga usmerja v večjo in cenejšo kmetijsko proizvodnjo, predvsem v večjo proizvodnjo hrane. Med drugim so ugotovili, da obremenjujejo mladega na kmetiji vprašanja kako urediti oskrbo z zaščitnimi sredstvi in z gnojili, kako skrbeti morda za ostarele starše, nezadovoljen pa je dostikrat tudi zaradi razlik med cenami reprodukcijskega materiala in izkupičkom od prodanih pridelkov. Razgovor pa je tekel tudi o tem, kako se bi kmečka mladina bolj vključevala v združno dejavnost in kako bi uspešneje reševali svoje probleme. Okrogle mize so se udeležili tudi nekateri vidni predstavniki družbenega življenja, med njimi tudi predsednik predsedstva SRS Viktor Avbelj.

V nedeljo je krajevna skupnost Vranksko pripravila za vse udeležence srečanja izlet po Savinjski dolini. Na programu je bil tudi ogled moderno vodene kmetije in rimske nekropole v Šempetru pri Celju. Obiskali pa so tudi eno največjih jam Štajerske: Pekel, ki meri skupaj okoli 1500 metrov.

Mladina pa se je v nedeljo popoldne pomerila kljub dežju še v nekaterih kmečkih in športnih veččinah: tekmovali so kosi, grabili so ter se pomerili v vlačenje vrvi. Zabijanje klina in krašenje hišnih vrat je odpadlo zaradi slabega vremena.

Vodja ekipe ZSM

FRANCI PICEJ je bil vodja ekipe Zveze slovenske mladine, ki je uspešno sodelovala na kmečkih igrah na Vranskem. Osebo je bil prvič na tem srečanju, iskreno je povedal, da si takšnega uspeha ekipe na tekmovanjih ni pričakoval, saj do sedaj še ni imela izkušenj s takimi tekmovanji. „Prizadevnost vseh in resna priprava ekipe sta bili odločilni“ je menil. Po njegovem mnenju so takšna srečanja zelo potrebna, posebno še za Slovence v zamejstvu. „Važno je, da se srečamo s sovrstniki iz Slovenije. Tako obstaja za nas tudi možnost, da izmenjavamo izkušnje, strokovne in tudi druge,“ je rekel Franci Picej. Pohvalil je še dobro organizacijo srečanja in izpostavil poučen in zanimiv značaj izleta v Savinjsko dolino.

Pri košnji je zastopal Slovence s Koroške Franci Picej, ki kljub temu, da je kar dobro mahal, ni prišel med prve, za grablje je zgrabila Marija Koletnik. Ko pa so se pripravljali za vlačenje vrvi je bila zmaga že vnaprej določena, saj so fantje nasprotnega moštva po teži prekašali koroško ekipo kar dvakrat. Med 46 nastopajočimi moštvi je koroška ekipa dosegla le 12. mesto, kar je po podelitvi priznanj in pohval slavila s plesom ob zvokih narodne in zabavne glasbe. V dveh dneh so navezali toliko prijateljskih stikov z mladimi iz Slovenije, da je bilo slovo dokaj težko.

„Na poti domov smo se vozili po ‚dolini zelenega zlata‘, kakor imenujejo zaradi hmelja Savinjsko dolino“ so nam povedali udeleženci. „Mimogrede smo se oglasili še pri ‚Mladinski delovni akciji SENTJANZ 82‘, v kraju, ki leži med Dravogradom in Slovenj Gradcem. V štabu akcije in med brigadirji smo bili toplo sprejeti. Na licu mesta smo se zmenili, da se bodo brigadirjem iz okolice Dravograda in iz pobratene srbske občine Lučani kmalu tudi pridružili mladinci krajevnih združenj Zveze slovenske mladine na Koroškem. Zadovoljni smo z minulim vikendom“, so dejali mladinci.

Nekaj udeležencev srečanja na Vranskem. Med njimi so tudi mladinci iz Pliberka, Železne Kaple in Skocijana in sicer: Franci Picej, Franci Polzer, Franci in Marija Koletnik, Marjan in Marina Pečnik, Walter Božič in Ivanka Katz

32. Gorenjski sejem

- velika ponudba in pregled blaga široke potrošnje po nižjih cenah in ostalih ugodnostih
- kmetijsko gozdarska mehanizacija
- tradicionalno zabavno glasbeni večeri (vsak dan od 19. do 24. ure, ob sobotah do 01. ure)
- gostinske posebnosti: zar, morske ribe, domača vina
- bančne storitve – dinarske in devizne vrši na sejmu Beogradska banka
- menjalnica, vstopnina 20 šil.

Kranj, 6. - 16. 8. 1982

